

Upravitelje: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.
Izdatni urednik: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2499.
Pedručniki: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račna pri poštnem okr. zavodu: Ljubljana
št. 11.445 — Praha čisto 78.180,
Wien Nr. 100.247.

šlo v »Slovenca«, je politična lopovščina, saj vsebuje klevete, ki bi se je klerikalci nikdar ne upali javno izjesti, da jih niso postavili pod zaščito imunitete. V stvari je resnica ta, da je dr. Puc predsednik SLS g. dr. Korosca, ko je ta v milejši obliki na javnem shodu v ljubljanskem Unionu iznesel očitke nekorektnosti, javno imenoval za lažnika. Dr. Korosec pa radi tega ni vložil tožbe proti dr. Pucu. Klerikalna interpelacija dalje zamolčuje, da je dr. Puc na prvi seji občinskega sveta sam izjavil pripravljenost, da izroči zadevo v preiskavo posebni objektivni komisiji. Cela interpelacija ima samo namen, dati klerikalcem izgovor, da bi mogli zavlačevati in podritev dr. Puc in s tem obnoviti delovanje občinskega sveta ter podaljšati življenje sedanjemu strankarskemu režimu na ljubljanskem magistratu.»

Ženeva, 5. decembra. (be.) V razgovoru z novinarji je izjavil Briand, da bo še ta teden rešen poljsko-litovski spor in da bo odpravljeno vojno stanje med Poljsko in Litvo.

Varšava, 5. decembra. (be.) Jutri odpotuje maršal Piłsudski v Ženevo.

Sarajevo, 5. decembra n. Snoči je v Narodnem gledališču pri predstavi »Starine Novoskac« došlo do demonstracij. Nekoliko muslimanov, ki so došli na to predstavo, je pričelo žvižgati in razglajati. Baje so smatrali, da so nekateri odstavki iz igre žaljivi za muslimanska verska čustva. Predstavo so morali zaradi demonstracij prekiniti, narkar je upravnik gledališča pozval policijo, da je demonstrante odstranila. Predstava se je nato nadaljevala in mirno končala.

Odgovor dr. Dinka Puca klerikalnim obrekovalcem

Interpelacija Jugoslovanskega kluba proti potrditvi ljubljanskega župana dr. Dinka Puca. — Klerikalni obrekovalci v luči resnice.

Slovenec je včeraj objavil besedilo interpelacije, ki jo je vložil v Narodni skupščini Jugoslovanski klub na notranjega ministra in ki zahteva, naj se izvolitev dr. Dinka Puca za ljubljanskega župana ne potrdi, češ, da je dr. Puc svoječasno izrazil svoj položaj pri prodaji Filipovega dvorca. Da so klerikalni očitki proti dr. Dinku Pucu povsem neutemeljeni in da imajo samo namen zavleči vzpostavitev občinske avtonomije v Ljubljani, dokazuje najbolje naslednji odgovor dr. Dinka Puca na klerikalne intrige, ki popolnoma pojasnjuje zaferoc s Filipovim dvorcem in kaže klerikalno laž in skrite namene v pravi luči.

Moja „afera“

Jugoslovanski klub zahteva od notranjega ministra, da ne potrdi moje izvolitve za župana in to radi »korupcijskih afer«. Jaz sem sicer v veri, da bi SLS ovirala delovanje občinskega sveta v vsakem slučaju, pa naj bi bil izvoljen Peter ali Pavel, kajti njej, kadar ima moč v rokah, prevzame manjka. Da si je pa izbrala sodanji način osebnega boja proti meni in tovarišju Turku, samo zato, da prikrije svoje nečedne namene, je zanj tembolj značilno.

Kar se tiče očitkov na moj naslov, pa nimam ničesar prikrivati. Javnost naj sodi, za kakšno korupcijsko gre.

Slovenska banka se je nahajala že več let v težkočah, v katere je prišla po mojem mišljenju v glavnem radi Slavonske banke, ki je bila avočas nakupila večino njenih delnic. Jaz sicer v Slovenski banki nisem imel nobene dominantne pozicije, kakor bi se sedaj rado naslikalo. Nisem bil ne upravni svetnik, še manj član eksekutive, marveč samo skromen član nadzorstva in v resnici ne vem, kdaj naj bi bil postal predsednik nadzorstva. Danes pa je vsakemu, tudi laiku že znano, da upravo delniških družb vodi upravni svet, ne pa nadzorstvo, ki ima po zakonu čisto natančno določen delokrog. Bil pa sem pravni zastopnik Slovenske banke vsa leta sem ter sem vodil zanj številne in velike procese.

Pošteno sem se trudil, da bi se sanirala Slovenska banka. Jeseni 1924 sem, ker Slavonska banka ni hotela pomagati Sloveniki, v znak protesta odstopil kot član nadzorstva. Sprejel se je to mesto nazaj šele leta 1926, ko je Slavonska banka s prejetjem nekaterih kontov razbremenila Slovensko za okoli 16 milijonov ter obljubila, da bo storila še več. Le vsled tozadnje izredne zagotovila sem na prošnjo zopet sprejel mesto v nadzorstvu. Žal Slavonska banka ni držala svoje obljube, marveč je kakor znano sama propadla. Vsled tega je prišla Slovenska banka jeseni 1926 v najtežji položaj, ker je bila popolnoma imobilizirana, upniki pa so terjali plačila.

Med upniki je bila tudi Mestna hranilnica ljubljanska, ki je imela terjati skoraj Din 3.000.000, za katere ni imela nobenega terjatja ali vrednosti. Ako bi bila Slovenska banka napovedala konkurz, je jasno, da bi bila Mestna hranilnica izgubila velik del svoje terjatve. Saj nas ravno konkurz Slavonske banke uči, kako gre upnikom v konkurzu.

Zato se je iskal drugačen izhod. Ta se je našel v prodaji hiše, ki se je ponudila Mestni hranilnici v nakup. Ta hiša je bila cenjena pred nekaj leti nad 7 milijonov dinarjev. Mestna hranilnica je dala hišo znova oceniti. Zvedeno jo je ocenil, če se prav spominjam, na Din 5.600.000. Nato je Mestna hranilnica ponudila Din 5.100.000, kar je Slovenska banka sprejela. Od kupnine si je seveda Mestna hranilnica odtegnila svojo terjatev v celotnem obsegu, ostanek pa izplačala Slovenski banki.

Da je bila ta kupčija za Mestno hranilnico nad vse ugodna, leži na dani. Rešila je celo svojo terjatev in dobila je v svoje roke za povsem primerno ceno hišo, ki ima najslabše trgovsko pozicijo v celotnem mestu. Takrat se je mislilo, da se bo Mestna hranilnica preselila v Filipov dvorec, ker njeni sedanji prostori niso več prikladni. Vsak poznavalec razmer bo pritrdil, da bi se za tak namen splačalo dati tudi mnogo višjo vsoto.

Kupčijo je sklenil upravni odbor Mestne hranilnice, v katerem so bili zastopniki vseh strank, soglasno. Pritrdil je tudi vladni odposlanec in je kupčijo odobrila tudi vlada. Ne vidim vsled tega, kaj bi bil zagrebel jaz, ki sem pritrdil tej kupčiji, ki je na eni strani obravnavala Mestno hranilnico milijonske škode, na drugi pa Slovenski banki vsaj trenutno pomagala.

Jasno pa je tudi, da ne briga nikogar, kako je uporabila Slovenska banka ostanek kupnine, ki ga je prejela, razen prizadetih. Da je uporabila denar v delno kritje svojih upnikov, je samo ob sebi umljivo. Ako sem bil med njimi tudi jaz, ni prav nič posebnega, kajti kot upnik imam natančno vse tiste pravice, kakor drugi upniki.

Upnik banke pa sem bil v dveh pogledih. Imel sem naloženo v banki vlogo, razen tega pa sem imel velike ekspanzijske terjatve, ki so se nabrale tekom treh let. Vodil sem takrat in še danes vodim velike procese, v katerih sem moral vlagati tudi mnogo gotovega denarja. Naravno je, da sem zahteval v tem pogledu kritje bodisi v obliki plačila, bodisi v obliki predujmov.

Naj navedem samo nekaj pravd, v katerih sem zastopal Slovensko banko, ostro, ma jo še zastopam, da se vsaj malo razvidi obseg mojega dela: pravda proti Hrvatski centralni banki, ki greza okroglo 1 milijon dinarjev; ca Regali radi Din 50

tisoč; ca Sket radi Din 102.000.—; ca Doško in dr. radi Din 150.000.—; ca Kmetiska delavska hranilnica radi Din 64.000.—; ca Janc radi Din 300.000.—; ca Storža radi Din 3.700.000.—; ca Kreditni zavod radi Din 2.000.000.—; ca Kreditna banka radi Din 2.000.000.—; proti Pokojninskemu zavodu radi Din 300.000.—; ca Vokač radi Din 180.000.—; ca Textilna radi Din 3 milijone 300.000 itd. Nekatere teh pravd tečejo že po 3 — 4 leta. Poleg tega pa je bilo ogromno dela z ureditvami, pogajanj, ki so pri zavodu, ki se nahaja v težkočah nekaj običajnega. V takih razmerah se tokom časa nabore že nekaj ekspanzijske, pa tudi gotovih izdatkov.

Slovenska banka mi je izplačala 8. oktobra 1926 na račun moje vloge Din 60.000.—, za račun zavej Interhotelske družbe 35 tisoč dinarjev, za račun zavej Križevske 10 tisoč dinarjev ter za račun svojih zavej Din 249.000. Še tisto uro pa sem založil v Slovenski banki od tega zneska znova 100 tisoč dinarjev, ravno radi tega, da bi se mi ne moglo očitati, da sem bil favoriziran na škodo drugih upnikov. Prejel sem tedaj v lastnih zadevah Slovenske dejanske samo Din 149.000, med katerimi je pa velik del tudi gotovih izdatkov, dočim onih 100.000 Din in ostanek moje vloge leži še vedno v banki.

Vem, da ni okusno razpravljati v javnosti o računih in ekspanzijah. Žal da sem primoran k temu in da se moram dotakniti vsaj v par besedah tudi vline ekspanzije. Sicer je za vsakega pametnega človeka razumljivo, kar je v zakonu tudi izrečno povedano, da imata stranka in advokat povsem svobodne roke pri določitvi nagrade. Toda če se upošteva, da gre vrhutega za delo skoro štirih let, za velike zaveje, ki so tekle skozi leta, pride se do zaključka, da je zaslužek porazdeljen na odgovarjajoči čas še prav skromen, ter da absolutno ne dosega dohodkov onih pravnih zastopnikov, ki so imeli pri bankah poleg honorarjev za pravdo tudi fiksne prejemke na mesec, katerih jaz nikdar nisem imel. Kakor mi je neprijetno, bom primoran ako se me prisili navesti par slučaje, da se bo videlo, ali je račun primeren ali ne.

Ni resnice, da sem dobil 31. avgusta Din 50.000.—. Odklanjam očitke, da sem odkodoval Mestno hranilnico ali kakakega upnika. Smešna je trditev, da bi bil moral banko braniti, oziroma zastopati zastoj. V moji pisni je našel vsak rezeč, ki ni mogel plačati, brez drugega brezplačno pravno pomoč, da bi pa denarne zavode zastopal brezplačno, je malo preveč zahtevano. Tudi jaz moram živeti le od dela svojih rok!

To je tedaj ta strašna korupcijska afera! V tem obstoji, da smo Mestno hranilnico obvarovali škode in da je ona privatna stranka plačala svojega odvetnika! Mislim, da lahko na te očitke mirno spim.

Kar se pa tiče drugega očitka: preko računanja proračunov pri klavnic in pri stanovanjski hiši, odgovorim jutri.

Dr. Dinko Puc.

Odmevi atentata v Strumici

Beograd, 5. dec. p. Povodom vesti o najnovejšem atentatu v Strumici vlada v javnosti veliko ogorčenje; vladi očitajo, da je premalo storila za zaščito našega prebivalstva. Izredno razburjenje se je umnožilo toliki prebivalstva iz Strumice in okolice.

Takoj po atentatu so bile razposlane zasledovalne čete na vse strani in je bilo izvršenih tudi nekoliko aretacij. Danes dopoldne je dospel v Strumico poveljnič žandarmerije general Tomić, ki je osebno prevzel vodstvo zasledovanja atentatorjev. Dosedanja preiskava je domala, da so se atentatorji skrivali v okolici Strumice že nekoliko dni ter da so nameravali ubiti generala Miloševića ter polkovnika Radenkovića. Zdi se, da je atentatorjem uspelo pobegniti preko meje v Bolgarijo.

Strankin dan SDS na Hrvatskem

Beograd, 5. dec. p. Včeraj so v umotih kraljeve Hrvatske proslavili strankin dan SDS. Zanimivo je, da so pri mnogih proslavah sodelovali tudi pristaji HSS in na ta način manifestirali za solidarnost kmetko-demokratske koalicije. Med drugim se je vršila veličastna proslava v Vinkovcih, kjer sta predsednika kraljevih organizacij HSS in SDS poslala pozdravno brzojavko s Svetozarju Prihičeviću. Prav tako se je vršila v Zagrebu velika proslava strankinega dne SDS in je bila tudi s nje odposlana pozdravna brzojavka s Svetozarju Prihičeviću, v Brdo na Savi se je vršila veličastna manifestacija selško-demokratske koalicije, na kateri je imel poslanec Juraj Demitrovič velik politični govor, ki je napravil na udeležence najgloblji vtis.

Zakon o občinah

Beograd, 5. dec. p. Nocoj se je vršila seja komiteja ministrov za pretnos novega zakona o občinah. Komite je predelal vse člene načrta do prehodnih določb. Tekom razprave so se potislavile v vladi velike nesoglasnosti in so bili radi tega najvažnejši členi zakonskega predloga rezervirani. Jutri bo komite ministrov prišel proučevati zakon o centralni upravi.

Vprašanje vstopa SLS v radikalno stranko

Beograd, 5. dec. p. Nocoj je »Novosti« prineslo povodom klerikalnega demantija vesti o vstopu Jugoslovanskega kluba v radikalni klub, naslednje izjavo nekoga nov člana iz skupine Velje Vukičevića: »Reč je, da g. dr. Koroljević odlaš vstop svoje stranke v radikalni klub, češ, da za vstop sedaj še ni čas. Znano pa je, da bi se gre spod Koroljević rad izmaknil svoji oblihi, ki jo je d-1 v hileksem naku. To na nterar je komplikacije v naši vladi, ker hoče go snot Velje Vukičević, da so naj to vprašanje čimprej reši.«

Borba za neodvisnost sodnikov

Nadaljevanje razprave o sodniškem zakonu. — Vlada odklanja sistem natečajev in ternopredlogov ter zahteva svobodno imenovanje sodnikov po ministru. — Kako je bil imenovan novi sodni predstojnik v Radovljici

Beograd, 5. decembra. Sekcija zakonodajnega odbora je pretrpela danes popoldne čl. 3 in 4 zakona o sodnikih, ki sta bila rezervirana. Opozicija je kritizirala zlasti po goli za dosego sodniškega položaja, češ, da so nesistematsko sestavljeni. Končno sta bila oba člena sprejeta, kakor jih je predlagal minister pravde. Nato je bil sprejet še čl. 2, iz katerega pa je bila črtana določba, da morajo sodniki po položnem izpitu služiti še eno leto pri sodišču, preden dobe pravico na sodniško mesto. Pri razpravi o čl. 9 je opozicija predlagala gotove izpremembe, vendar pa je bil ta člen sprejet v smislu vladnega predloga. Sprejeti so bili tudi čl. 8, 11 in 12, pri čl. 13 se je razvila daljša razprava. Ta člen določa način imenovanja sodnikov. Poslanci Dukanac, dr. Kramer in dr. Budisavljević so povdarjali potrebo, da se vsi sodniki postavljajo s kraljevim ukazom, ne pa nekateri samo z ministerovo odločbo, ki je v interesu sodniške avtoritete in v skladu z uradniškim zakonom, da se vrše vsa imenovanja sodnikov z ukazom. Minister pravde je po daljši razpravi ta predlog sprejel. Poslanec dr. Kramer je dalje predlagal, naj bi se vsa sodniška mesta zasedala potom natečajev; apelacijska sodišča naj bi izmed kandidatov stavila ministru ternopredlog. Samovoljno imenovanje sodnikov brez natečaja bi pomenjalo izigravanje načela sodniške stalnosti, nepremostljivosti in neodvisnosti, a čemer bi bili porušeni vsi temelji, na katerih naj počiva zakon o sodnikih. O tej stvari so govorili tudi poslanci dr. Hodžar, dr. Maček in dr. Budisavljević, ki je bil mnenja, da je sistem natečajev v interesu ministra pravde samega, ker se na

ta način reši strankarstva in intervencij ob priliki imenovanju sodnikov. Nato je govoril še dr. Krnjević, nakar je minister pravde izjavil, da ne more odstopiti od svojega predloga. Pri tej izjavi je došlo do živahnih objasnjevanj ter je opozicija hotela zapustiti v znak protesta sejo. Ko je minister kljub temu vztrajal na stališču in zahteval, naj se glasuje, je predsedujoči poslanec Dukanac predlagal, naj se ta člen odloži za jutri, kar je bilo sprejeto. Sekcija je nato sprejela še člene 14., 15., 16., 17., nakar je bila seja zaključena ter prihodnja napovedana za jutri popoldne.

Povodom razprave o čl. 13. novega zakona o sodnikih je poslanec dr. Kramer očital ministru pravde, da je za predsednika okrajnega sodišča v Radovljici imenoval mimo in proti ternopredlogu višjega deželnega sodišča v Ljubljani dr. Lozarja iz Kostanjevice, očitno samo na pritisk in željo klerikalne stranke, akoravno dr. Lozar nima kvalifikacije, da bi smel biti predsednik takor velikega sodišča, kakor je v Radovljici. Ta slučaj kaže, kaj bi bilo, če bi minister pravde imel svobodno razpolagati s sodniki. To je tembolj obsolati, ker so se doslej vsi ministri pravde držali ternopredlogov višjih sodišč. — Minister se je izgovarjal, da na ternopredloge ni vezan. Klerikalni poslanec dr. Hodžar pa je branil imenovanje dr. Lozar s tem, da je višje deželno sodišče predlagalo same mlade sodnike in to enostransko, med njimi tudi dva ki sta izrazila strankarska pristaša. Poslanec dr. Kramer je ostro zavrnil dr. Hodžarjevo insinuacijo, da je višje deželno sodišče postopalo pristransko.

Omejitev obratovanja v trboveljskih rudnikih

Radi konflikta z železniško upravo je TPD v svojih rudniških deloma ustavila, deloma reducirala obratovanje. — Tisoči delavcev ogroženi v svoji eksistenci

Ljubljana, 5. decembra

Kakor že parkrat, je prometno ministrstvo tudi letos pred par tedni kar na lepem prekinilo izvrševanje svoje pogodbe s Trboveljsko premogokopno družbo glede dobave premoga za državne železnice, razpisalo novo licitacijo in obenem kar preko noči ustavilo nadaljno sprejemanje premoga, tako da so rudniki TPD mahoma ostali brez naročil. Vsa skladišča TPD so prenapolnjena s premogom. Od pretrata 1. 1918 do danes ni TPD še nikdar imela toliko premoga v zalozah. Cenijo ga na 7000 vagonov.

Zaradi te nadprodukcije premoga se je TPD odločila omejiti obratovanje s 1. decembrom in to v vseh svojih rudnikih, v Hrstniku in Kočevju pa je obratovanje popolnoma ustavila. Sprva se je mislilo v revirjih, da gre za običajna praznovanja, ki jih je družba že večkrat uvedla, kadar ni imela dovolj naročil. Ko pa se je zvedelo, da bo obratovanje v hrstniških in kočevskih rudnikih dalj časa počivalo in da se še ne ve, kako dolgo bo trajala omejitev dela v drugih revirjih, je zavladalo silno razburjenje med prebivalstvom, posebno med prizadetimi delavstvom.

Pogajanja, ki se vrše v Beogradu med železniško upravo in zastopniki TPD, potekajo zelo počasi, ker noče nobena stranka popustiti od svojih pogojev. Najbolj žalostno in vsega objasnja vredno pa je, da je zaradi tega, ker se nista železniška uprava in TPD pogodili za nadaljno dobavo premoga, kar najbolj težko prizadetih več tisoč rudarjev, kakor v zasmej prav za zimo in pred božičnimi prazniki. V vseh rudarskih revirjih se vršijo sestanki in zborovanja, na katerih rudarji nastopajo protestirajo proti krutemu udarcu, ki jih je zadela tako nepričakovano.

Razburjenje med rudarskim delavstvom je tem večje, ker so zaloge premoga v vseh skladiščih državne železnice v Sloveniji skoraj izčrpane in je torej pričakovati, da bo po zaključku pogajanj železnica zahtevala povečane dobave, tako da bodo morali rudarji delati preko normalnega časa.

Na enak način je prometno ministrstvo že večkrat postopalo. Železniška uprava ne more dalj časa prebiti brez novih dobav premoga. Zato upa TPD, da bodo pogajanja v Beogradu zaključena že tekom tega tedna. Deloma iz tega vzroka je TPD odločila, da bo z jutrišnjim dnem obnovljeno delo v Hrstniku, dočim bo še počivalo v Kočevju, Zagorju in Rajhenburgu.

Ta najnovejši ukrop TPD pa vella po naših informacijah samo za dva dni. Če se ne bodo pogajanja v tem času zadovoljivo končala, bo počivalo delo menjale v posameznih rudnikih. Lahko pa se zgodi, in ta bo lazen ni brez razlogov, da bo TPD popolnoma ustavila obratovanje v vseh svojih rudnikih. Ta ukrop bi bil katastrofal za naše rudarsko delavstvo, saj znašajo samo v Trbovljah dolgovji rudarjev trgovcem, obrtnikom, mesarjem itd. več milijonov dinarjev! S tem, da je bilo obratovanje od 1. decembra dalje popolnoma ustavljeno v Hrstniku in v Kočevju, je bilo v Hrstniku vrženih na cesto okoli 1000 rudarjev, v Kočevju po 300. Z njihovimi družinami vred dosega številno nesrečnikov, ki so mahoma ostali brez sredstev, okoli 4000 ljudi.

Hrstnik, 5. decembra

Pretekli četrtlet je rudniški ravateljstvo na ukaz centralnega ravateljstva TPD ustavilo obratovanje v rudnikih Hrstnik in Ojstrov, kjer je skupno zaposlenih do 1000 rudarjev. Rudarji so sploščeta mislili, da se bo tako praznovalo le en ali dve dni, kar se je tudi že večkrat zgodilo, kadar so bila skladišča polna. Ker

Anglija in ruski razorožitveni predlogi

London, 5. decembra. (lo.) V spodnji zbornici je bila sestavljena interpelacija glede razorožitvenih predlogov ruskega delegata Litvinova na zasedanju pripravljane razorožitvene komisije v Ženevi. V odgovoru na interpelacijo je izjavil podtajnik za zunanje zadeve Locker Lampson, da se angleška delegacija ni ozirala na te predloge in da je zapustila Ženevo brez tozadnjih instrukcij. Delo pripravljane razorožitvene komisije je bilo omejeno na ustanovitev varnostnega odbora. Zato se o ruskih razorožitvenih predlogih ni razpravljalo. Razorožitvena pripravljalna komisija ni smatrala ruskih razorožitvenih predlogov za praktične, niti za koristen prispevek k rešitvi razorožitvenega problema. Žato odklanja vlada tozadevno razpravo v spodnji zbornici, ker bi bila brezpredmetna. Na vprašanje, kateri od angleških dominijonov nasprotuje opcijski klavzuri v zvezi s parlamentarnim mednarodnim sodiščem v Haagu, je odgovoril Locker Lampson, da se je o tem vprašanju obravnavalo v uradnih poročilih med kraljevo vlado in dominijoni na imperialni konferenci, ki se je vršila minulo leto.

Izjalovljena akcija za avstrijsko posojilo

Dunaj, 5. decembra. d. V parlamentarnih krogih izjavljajo, da je bil odstop Seipel-Krenhölckove vlade, ki so ga pričakovali že v preteklem tednu, odgođen samo zaradi tega, ker se še vedno ni posreželo zaključiti investicijskega posojila, o katerem so že večkrat poročali, da je zagotovljeno. V petek je vlada objavila po uradnem dopisnem uradu dvoumno brzojavko, češ, da so investicijsko posojilo in stari ruski dolgovi v nekaki zvezi, zaradi česar so nastale gotove težave. V resnici pa je Češkoslovaška kot država, ki ima izmed osemih držav upne, tudi zahteve pri odobru za refleksije dolgov, dokler stari dolgovi niso poravnani. Smatrati je treba torej, da se je akcija za avstrijsko posojilo izjalovila.

Nesimpatičen sklep bolgarskega dijaštva

Praga, 5. decembra. h. Dopisni urad poroča iz Sofije, da je Zveza bolgarskega dijaštva odklonila vabilo, naj odpošlje svoje zastopnike v Beograd na konferenco med-univerzitarne federacije. Bolgarska Zveza utemeljuje ta korak, češ, da je srbsko-bolgarska meja še vedno po jugoslovanski inicijativi zatvorena in da je bolgarska vlada prepovedala navzočnost bolgarskih novinarjev pri razpravi proti makedonskim dijakom v Skoplju. Dalje so bolgarske oblasti zavzele sovražno stališče proti članom bolgarske dijaške federacije ter baje delale težave pri potovanju bolgarskih dijakov na zasedanje mednarodnega kongresa v Rimu.

Pred nadaljnimi protizidovskimi boji na rumunskih univerzah

Bukarešta, 5. dec. g. V Petrovaradinu so se vršili danes kongres rumunskih visokoslovskega dijaštva. V predsedstvo so bili izvoljeni samo zastopniki protizidovskega glabanja, med njimi profesor Cuza in bivši notranji minister Goga. V nekem sklepu protestira kongres proti temu, da na rumunskih univerzah še vedno ni uveden numerus clausus.

Lord Cecil o potrebnih francoske narodne obrambe

London, 5. decembra. (pa.) V razgovoru s novinarji je izjavil bivši angleški delegat pri Društvo narodov lord Cecil, da francoski narod ni militarističen in da je prišiljen ojačati svojo armado, ker ni dovolj garancij za varnost Francoske.

Krvavi nemiri v Hankovu

Hankov, 5. decembra. (ri.) V mestu so izbruhnili veliki nemiri. Nad 400 dijakov je udrl v tovarnice, kjer so ubili več administrativnih uradnikov Komunisti so organizirali močne oborožene čete.

Velika stavka pomorščakov v Avstraliji

Sydney, 5. decembra. (lo.) Stavka pomorščakov je zavzela nenavadno velike dimenzije. V hulah čaka cela vrsta parnikov, in nad 700.000 ton blaga na prevoz.

Smrtna nesreča fašističnega tajnika

Rim, 5. decembra. (ri.) Tajnik fašističnih korporacij Giacomelli se je z avtomobilom smrtno ponesrečil.

† Regina Sagadinova

Beograd, 5. dec. i. Težka izguba je zadela državne svetnika dr. Stefana Sagadinova, ki mu je umrla naistarska hčerka Regina, gojenka šole Rdečega križa v Beogradu. Simpatično in v najlepšem cvetu mladostniško mladenko, je ugrabila za vratna stolec, ki je v malo dneh položila čvrsto deklico v prerani grob. Pogreb se je vršil v Beogradu ob udeležbi velikega števila ljudi.

Vlom v sresko poglavarstvo

Beograd, 5. dec. p. Iz Kragujevca poročajo, da je bil nocoj izvršen vlom v pisarno tamkajšnjega sreskega poglavarja, kjer so vlomilci navratili hlažno in odnesli vsa denar v znesku 20.000 Din. Premetali so tudi ves arhiv.

Prasčki nogometaši v Beogradu

Beograd, 5. decembra. p. Nocoj je dospel v Beograd nogometaši tim Sname iz Praga. Sparta bo jutri igrala proti BSK.

Nova tarifa za nunciranje steklenic

Beograd, 5. decembra. i. Finančni ministar je predpisal novo tarifo o vplačevanju tako za pregledovanje in žigovanje meril in priprav za merjenje steklenic in čaj za točenje alkoholnih pijač in mleka. Ta tarifa ho te dni objavljena, v veljavo pa bo stopila s 1. januarjem prihodnjega leta.

Naši kraji in ljudje

Oljčni gaj kralja Petra Osvoboditelja v Palestini

Lep čim židovske pijetate in hvaležnosti napram pokojnemu vladarju.

V nedeljo je bil v Subotici odprt kongres Saveza cionistov v kraljevini SHS. Udeležuje se ga okrog 1000 delegatov iz celotne države. Z burnim odobravanjem je bil sprejet predlog, ki ga je postavil predsednik dr. David Alkalaj in se glasi: Savez cionistov bo v Palestini nasadil velik oljčni gaj, ki ga bo krasil z imenom kralja Petra Velikega Osvoboditelja v znak hvaležnosti židov, ker je naša država bila prva, ki je priznala in odobrila Balfourovo deklaracijo o osvojitvi svobodne židovske države v Palestini.

To bo drug tak spomenik, ki ga postavijo židje v Palestini. Prvi oljčni gaj nosi ime dr. Teodorja Herzla, ustanovitelja cionističnega pokreta.

Včeraj se je kongres nadaljeval. Razpravljalo se je o predlogu in resolucijah, ki so tičejo splošnih židovskih vprašanj. Predsednik je obvestil udeležnike, da je prejel obvestilo od Nj. Vel. kralja, ki odobrava sklep cionistične zveze, da imenuje v Palestini poseben oljčni nasad po pokojnem kralju Petru I. Velikem Osvoboditelju. To obvestilo je bilo sprejeto z velikim navdušenjem in klicanjem kralju. Na koncu je bila sprejeta resolucija, da se bo kongres vsako leto vrnil v drugem kraju države. Izrečena je bila tudi zaupnica eksekutivi v Londonu. Ostale resolucije se tičejo notranjih organizacijskih vprašanj.

Vrhnjske očnice

Gabrijelu Jelovšku na mrtvaški oder.

Lokalni patriotizem je bila najboljša razvita lastnost pokojnega Gabrijela Jelovška. Za vse, prav za vse se je

Da proslavi to 500 letnico in svojo 70 letnico, je sklenil bogato nagraditi pisatelja, ki naj bi napisal večje delo iz zgodovine Vrhnike, ki je nerazdružljivo zvezana z zgodovino Jelovškovo. In kaj je romantike v tej dolgi kroniki, koliko motivov na tem širokem rodovniku! Pomislite si samo tragedijo »steklega« Jelovška, ki ga morajo imeti priklenjenega v kleti. Tako pripoveduje pripovedka o besnem gospodarju, veriga je pa še ohranjena. Nastala naj bi kot pendant k »Visoki kroniki«, ki opisuje zgodovino Kalanov, sorodnikov Jelovških. Pokojni Jelovšek je v to zakladnico povabil najvrednejšega, dr. Preglja. Ta se je za povabilo živo za-

nimal, pa ga je zadrževalo drugo delo. Skoda, da je ključne najskrivnejše stvari vzel Jelovšek seboj.

Pred leti so našli v vrhnjski okolici rogovje severnega jelena. Dolgo časa je ležalo v kleti ljubljanskega muzeja, dokler zanimive redkosti niso poslali na veliko lovsko razstavo na Dunaj. Tam so znali ceniti to najhodi iz glacialne dobe naše domovine, ko je tod v večnem snegu in ledu mogel najti hrane edino le severni jelen in živali, ki še danes žive visoko na severu v večni zimi. Leto so trajala, dokler je lastnik Jelovšek zopet prišel do tega, za naše kraje dragocenega spomnika.

Se pred vojno je Jelovšek na nekem pašniku na Zaplani pri Vrhniki našel tudi cvetoče planike. Dosti jih je po naših planinah, ostale so tudi še pri Kranju pod Drulovko na pečinah na Savo. Druge v dolini mu pa niso bile znane. Torej zopet nova znamenitost za njegovo Vrhniko!

Ljubosumno je skrival svoje odkritje, zakaj njegov sosed je bil hud botanik in še hujši nemškutar. Šele lani si je upal odpeljati fotografa, zavezanega s častnimi besedami, da ne bi nikomur izdal, kje cveto njegove očnice. Z imbenjijo je ogradil redke cvetlice, napisal kratko notico za »Jutro« kjer je seveda oprežno zamolčal najdišče, pozneje pa prinesel v uredništvo tudi fotografijo svoje najlepše mlajenke, ki jo danes objavljamo. Na skrivaj je šel z njim pogledat očnice strokovnjak. Ker so bile na tem prostoru že pred vojno, je izključen redek slučaj, da bi bila vojaška živina konji ali goveda, zanesla planike s planin v te kraje. Rasto na takem kraju kjer jih gotovo ni nikdo zasledil. V okolici očnic rasto njene sorodnice iz ledene dobe, nizke, mične rastlinice z zelo očnicami podobnimi kosmetičnim lističi, belimi ali rožnato nadahnjenimi cvetki, ki jim nekdo pravi »mačje tačice«, botaniku so pa znane pod imenom antenarije.

K številnim, razritim podzemskim jamam, ki jih je zvrstilo vodovje tajajočih se ledenikov, ki so pokrivali pred desetstletletji Slovenijo, in se je

zlijo v jezero, kjer je danes napol izsušeno Ljubljansko barje, k rogovju severnega jelena in vsem drugim spomenikom ledene dobe, je Gabrijel Jelovšek našel v vrhnjski okolici še očnice. Če bi bili znanstveniki, bi jo ob njegovem mrtvaškem odru krstili za Leontopodium alpinum G. Jelovškiana.

Kdo je MUSA SAMARRA

V spomin vrlemu sokolskemu delavcu

Bohinjska Bistrica, 4. decembra

Bela žena je iztrgala iz naše srede močnega kremenitega značaja, zavednega Jugoslovca, našega Franceta Ravhekarija.

Blagi pokojnik je bil sin priljubljenega, znanega hotelirja v Zlatogoru v Bohinju. Že kot deček je pomagal očetu graditi hotel Zlatorog, pozneje ga je oče uvažal v tujsko-prometno gibanje, tako da je lahko nadaljeval, kar je oče pričel. Ko je dorasel, je moral odriniti k vojakom, kjer ga je zalotila svetovna vojna, tako da je moral prebiti v vojaštvu polnih sedem let.

Dasi je bil pokojnik kot pravi sin naših planin, čvrste postave in je bil videti zdrav, mu je vendar volna vcepila kal bolezn. Po prevratu, navidezno popolnoma zdrav, je pričel z narodnim delom v Bohinjski Bistrici, kjer je s prijatelji ustanovil Sokola in deloval na to, da se je v Bohinju pričel graditi Sokolski dom. Posrečilo se mu je, da je v par letih videl uresničen svoj ideal in leta 1926. je bilo otvorjeno ognjišče narodnega dela, Sokolski dom v Bohinjski Bistrici. Ves prosti čas je posvečal zgradbi in se ni strašil tudi gmočnih žrtv. Kdor pozna razmere v takih krajih, kakor je Bohinjska Bistrica, šele zna ceniti ogromno delo, ki ga je izvršil pokojni. Skromen kakor je bil, si sam ni tega dela prišteval v zaslug, marveč je vedno rekel: »To je naša dolžnost, da delamo za preobnovo naroda.«

Kot občinski odbornik je bil vnet za blaginjo in povzdigo svoje rojstne občine, katero je vodil njegov priljubljeni oče dolga desetletja.

Kljub vsemu temu javnemu delu pa ni pozabil svoje rodbine. Priden kot mravlja je skrbel, kako bo svolti rodbini omogočil ugodno življenje. Pravkar je dovršil ličen buffet ob kolodvoru.

Zal, mu krsta usoda ni dala doživeti, da bi videl sadove svojega javnega in zasebnega dela.

Zaljubljeni rodbini naj bo vsaj v skromno tolažbo, da z njo žaluje ves Bohinj za mozem, ki se je odlikoval s svojim kremenitim značajem, poštenostjo in slovanski miselnostjo, kakor le malokdo. Blagemu pokojniku bodi lahka domača zemlja, rodbini pa naše najskrebnije sožalje.

Občinske volitve v mariborski oblasti

V nedeljo, 4. t. m., so se vršile občinske volitve v okrog 20. občinskih srezov. Murska Sobota, v katerih občinskih srezov Dravograd, v večini občin srezov Ljutomer in Maribor levi breg ter v občinah okraja Ormož.

Končno sliko bo mogoče podati šele koncem leta, ko bodo izvršene volitve po celi oblasti. V splošnem pa se kaže tendenca napredovanja proslavskih skupin, zlasti v srezu Maribor levi breg, kjer pred leti še niti misliti ni bilo na nastop kake napredne skupine v mnogih občinah, koder pa so se iste, zlasti SDS, tokrat krepko uveljavile. Tako se je n. pr. smatralo občin Sv. Jurij v Slov. gor. za najtrdnjši Zebotovo postojanko, ki pa je pri nedeljskih volitvah padla v napredne roke. Na občino Krčevina pri Mariboru so klerikalci navalili z vso silo. Dosegli so z gausno gonjo proti županu Škofu celo razpust občine.

skega odbora in postavitev SLS-gerenta; dosedaj so razveljavljene napredne liste; »Zlati Zebot« sam je pisal osebna pisma volilcem; izdali so nagnusen pamflet v obliki letaka proti županu Škofu. Računali so s sigurno zmago. Vendar pa so dobili od 17 samo 7 odbornikov. V občini Lajtersberg so imeli doslej klerikalci župana, tokrat so dobili večino socialisti. V občini St. Ilj je bilo doslej nekaj nečuvnega, da bi se nastopila kaka druga nego lista SLS. Tokrat je dobila SDS pri prvem naskoku 5 odbornikov napram 12 klerikalnim.

Z enako besnostjo so navalili klerikalci na mestne občine Ormož in Ljutomer ter na trg Središče. Povsod so bili odbiti s krvavimi glavami. Povrh so še v ormoškem okraju izgubili veliko občino Obrež, kateri je županov doslej sam SLS-poslanec z. Bedjančič.

Klerikalizmu se majoje tla na vseh koncih in krajih.

Prinašamo nekaj doslej znanih rezultatov:

Iz sreza Ljutomer:

Mesto Ljutomer: Ljutomerska gospodarska lista 111 glasov (7 mandatov), SLS 55 (3), napredna (SDS) 127 (7).

Iz sreza Maribor levi breg:

Krčevina: Napredna lista SDS razveljavljena zadnji dan pred volitvami zaradi formalne napake. Pristaši SDS so glasovali deloma za radikalno deloma pa za socialistično listo. SLS, ki je naskočila občino z vso silo in računala s sigurno večino, je dobila 145 glasov in samo 7 mandatov, radikalna lista 98 glasov in 5 mandatov, socialisti 99 (5).

Lajtersberg: Skupna slovenska lista, po večini SLS, 109 glasov in 8 mandatov, socialisti 121 (9).

Sv. Jurij v Slov. gor.: Napredna lista 60 glasov in 4 mandate, SLS 48 (3). Občina je bila doslej trdnjava SLS.

Zg. Kungota: Lista dosedanjega župana (SDS) 67 (7), druga napredna (vezana s prvo) 53 (5), SKS 18 (2), SLS 33 (4).

Vrčiči: SLS 47 (5), SDS 18 (2). Občina je bila doslej trdnja klerikalna.

Kremberci: SLS 26 (3), SDS 20 (3), Združena gospodarska lista 6 (1).

Zice: SLS 52 (5), KZ 22 (2).

Zg. Žerjavci: Gospodarska stranka 16 (1), Združena gospodarska lista 20 (2), SLS 47 (4).

Šetenova: Radehova: SLS 20 (2), SDS 14 (2), SKZ 20 (3).

Selce: KZ 71 (6), SLS I. 19 (1), SLS II. 21 (2).

Kamnica: SLS 82 (7), Združena gospodarska lista 30 (2).

Korena: SLS 93 (6), KZ 14 (1), Napredna lista 16 (1), Združena gospodarska lista 15 (1).

Zg. Ročica: SLS I. 23 (2), SLS II. 46 (3), Kmečki posestniki 28 (2).

Jarenina: SLS 126 (8), Napredna 21 (1).

St. Ilj: Gospodarska lista (SDS) 52 (5), SLS 144 (12).

Ceršak: Kmečko-delavska lista (napredna) 56 (4), SLS 27 (2), Gospodarska lista (napredna) 22 (1).

Iz okraja Ormož:

Ormož: Napredna gospodarska lista SDS 157 glasov, 11 mandatov, SLS 82 (6). Središče: Združena gospodarska lista (SDS in SKS) 146 (11), SLS 73 (6).

Obrež: SDS 101 (4), SKS 1 mandat, SLS 101 (4). Klerikalci so občino izgubili.

Cvetkovi: Lista župana Peška, napredna, 78 (5), SDS 13 (1), Kmečko-obrtna zveza, nosilec demokrat Korpar, 20 (1), Kmečka zveza 20 (1), SLS 19 (1). 7 naprednjakov proti 2 klerikalcem.

Velika Nedelja: Vložena je bila samo napredna lista z nosilcem g. Altom.

Frankovci: Združena gospodarska stranka 36 glasov (3), SLS 66 glasov (5). Občina je bila do sedaj popolnoma klerikalna.

Rucmanci: SLS 117 (8), neodvisna gospodarska lista 8 glasov (1), lista Prana Kostanjevca je s 5 glasovi propadla.

Trgovci: SLS 21 (4), narodna radikalna stranka 21 (3), pod narodno radikalno stranko so združeni vsi naprednjaki.

Vičanci: SLS 36 glasov (3), kmečko-delavska stranka 15 (1), Kmečka zveza 37 (3). Lista Tomaža Kukovca s 4 glasovi je ostala brez mandata.

Kompromisne liste so bile v občinah: Rušč: (6 SLS, 3 SDS).

Mihalovci: (6 SLS, 3 SDS).

Brehovnik: (14 SLS, 3 SDS).

Sv. Miklavž: (SLS 6, 3 SDS).

Pušenci: (4 SLS, 3 SDS).

Samo liste SLS so bile v občinah: Lahonci, Zerovinci, Veličane in Hermanci.

Samo še danes ob ¼ 5, ¼ 7, ¼ 8, ¼ 10.

Pat in Patachon med volkovi

Jutri velika premijera: Liane Haid, Willy Fritsch

»Zadnji valček«

Kino »Ljubljanski dvor«

Telefon 2730.

Zagonetka tragične smrti zakoncev Kenda

Ljubljana, 5. decembra

Uprava ljubljanske mestne plinarne nam je poslala naslednje pojasnilo:

»Prva poročila o smrti zakoncev J. Kende ne odgovarjajo popolnoma dejanskemu stanju iz naslednjih razlogov:

G. Kenda je bil nastavljen kot prvi plinar celih 20 let, poznal je dobro vse detailje plinskih inštalacij, kakor tudi funkcije aparatov in peči ter vsekakor lahko preprečil vsako nesrečo.

Trupla je komisija našla v kopalnici; iz vodovodne pipe je pač tekla voda, pipa za plin pa je bila zaprta.

V celem stanovanju (tudi v kopalnici) ni bilo absolutno nikakega duha po plinu, kar bi se vsekakor moralo čutili, četudi bi plin le malo uhajal, ker je bilo stanovanje popolnoma zaprto. V kuhinji je ista komisija našla v pitčji kletki dva živa kanarčka, kar najbolj dokazuje resničnost navedenih dejstev.

Slednji dokaz, da plin ni uhajal, je tudi dejstvo, da je v kopalnici pri plinski svetilki gorel mali prižigalni plamenček, ki bi pri najmanjši količini prostega plina povzročil eksplozijo ter nedogledno škodo.

Navedena dejstva dokazujejo, da v tem tragičnem primeru nikakor ne gre za zastupljenje s plinom kakor so se glasila prvotna poročila.

Lojalno pričujočemu pričujoče pojasnilo, a obenem pripominjamo, da policijska komisija vztraja na svoji ugotovitvi, da je bil zakonski par Kenda zaduščen s plinom. Tragična smrt obeh ostane torej še zagonetka, ki pa bo morda v kratkem pojasnjena po posameznih okolnostih.

Pogreb obeh ponesrečencev se je vršil danes popoldne ob 14.30 ob lepi udeležbi sorodnikov, tovarišev in znancev. Pogled na krsti obeh tragično preminulih zakoncev je vsakogar prešinil s sočustvovanjem.

Rodbinska tragedija kočevskega trgovca

Kočevje, 5. decembra

V soboto se je ustrčil na svojem stanovanju na Reški cesti trgovec g. Adolf Kraus. Strel iz lovske puške mu je šel skozi podbradek v možgane, tako da je smrt nastopila takoj.

Krvavi dogodek se je odigral okoli 13. ure. Ko so prebivalci Reške ulice zaslišali oster strel, ki je prihajal iz stanovanja trgovca Krausa, so poklicali orožnike. Ker se na njihovo trkanje ni nihče odzval, so ti vdrli v stanovanje in našli sredi sobe g. Krausa, ležečega v mlaki lastne krvi. Poleg njega se je nahajala njegova lovska puška. Ko so Krausa dvignili, so opazili, da ima strašno razmesarjeno glavo. Zdravnik ni mogel drugega ugotoviti, kakor da je Kraus mrtel in da je vsaka zdravniška pomoč izključena.

G. Adolf Kraus je bil steklar. Svojo trgovino in delavnico je imel v hiši, kjer je nastanjena pomožna elektrarna. Tu je že več let delal pridno in vestno. Pred kratkim mu je umrla žena, ki mu je zapustila dva otroka. Sodijo, da ga je gnala v smrt izguba njegove žene. Zadnje čase se je precej vdajal pijači in si je najbrž že v duševni zmedenosti poglaval v glavo. Dogodek je izzval v vseh tukajšnjih krogih splošno sočustvovanje.

Pride! Tajnosti grešne hiše v Alžiru

Žrebanje drž. razredne loterije

Beograd, 5. decembra

Danes so bili izžrebani naslednji večji dobijki:

50.000 Din dobila srečka: 29.467 in 80.856.

30.000 Din dobi srečka 6760.

20.000 Din dobi srečka 96.624.

Po 10.000 Din dobijo srečke 7878, 90.853 in 119.243.

Po 4000 Din dobijo srečke 11.105, 21.068, 51.749, 69.460, 97.081, 107.683 in 111.388.

Po 2000 Din dobijo srečke: 930, 2655, 2949, 4832, 5959, 6017, 6187, 8306, 8323, 9587, 9847, 11.243, 11.382, 12.725, 12.846, 13.321, 15.372, 19.569, 20.289, 21.161, 22.764, 22.937, 29.359, 29.542, 29.703, 32.335, 33.734, 35.030, 36.752, 36.931, 37.646, 40.821, 43.167, 45.643, 47.531, 47.722, 47.864, 49.069, 52.074, 52.345, 52.614, 54.782, 57.721, 58.692, 60.009, 60.934, 61.838, 62.389, 63.631, 64.004, 67.045, 70.390, 72.219, 72.545, 74.289, 75.506, 76.545, 77.538, 78.522, 79.290, 80.249, 80.878, 81.714, 83.751, 84.864, 85.351, 86.030, 87.105, 88.261, 88.265, 90.050, 91.562, 93.581, 95.458, 96.544, 97.705, 98.110, 99.674, 100.771, 103.037, 103.152, 107.073, 108.163, 108.970, 109.144, 109.820, 113.969, 114.282, 115.353, 118.574, 119.782, 121.614 in 124.960.

Prvič v Ljubljani!

Popolnoma novo!

„Zadnji valček“

Velika premijera jutri v kinu »Ljubljanski dvor«

Opereta Oskarja Straussa

Liane Haid — Willy Fritsch

Kulturni pregled

Ljubljanska drama.

Torek, 6.: Zaprtro.
Sreda, 7.: Dva begova.
Četrtek, 8.: ob 15. uri pop. Vrt Eden. Ljudska predstava.
Petek, 9.: Zaprtro.
Sobota, 10.: Polnoč.

Ljubljanska opera

Torek, 6.: Zenidba Miloševa, premijera.
Sreda, 7.: Bajadera, opereta.
Četrtek, 8.: Faust. Gostovanje komornega pevača basista g. Nikola Zea.
Petek, 9.: Cavalleria rusticana — Olumaci. Gostovanje ex Hermsdorf-Bilnovce.
Sobota, 10.: Poljska kri. Ljudska predstava.

Mariborsko gledališče

Torek, 6.: »Madame Butterfly«. B. Prvič.
Sreda, 7.: »Elgra s smrtjo«. D. Kuponi. Znižane cene.
Četrtek, 8.: »Divji mož«. Znižane cene. Ob 20.: »Čardaska knežinja«. Znižane cene.
Petek, 9.: Zaprtro.
Sobota, 10.: »Madame Butterfly«. C.

Celjsko gledališče

Sreda, 7.: ob 20.: »Magda«. Premijera.
Nedelja, 11.: ob 16.: »Magda«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Premijera »Miloševa svathe« v ljubljanski operi. Danes, v torek je v operi premijera romantične opere »Miloševa svatha«, ki jo je napisal Peter Konjović. Vsebinsko te trijejske opere smo že priobčili, danes navajamo ponovno njeno zasledbo: carja Lazarja poje gosp. Betetto, carico Milico predstavlja gđ. Jančarjeva, Miloš Obilić je gosp. Gospodinov, kraljevič Marko pa g. Rumpelj. V operi nastopajo tri vile, katere predstavljajo g. Thierry - Kavčnikova, Poličeva in gđ. Španova, čarovnico Marto pa ga Medvedova, Grabancijeva poje gosp. Šubelj. Prvo dejanje opere se vrši na planini Miroč, drugo v pečinah čarovnice Marte, tretje na carjevem dvoru, vse v XIV. stoletju. Poleg označenih oseb nastopajo vile, vilenjaki, vitezi in vojaki, dvorjani, paši ter narod. Predstava se vrši za premijerski abonma. Cene navadno operne.

Gostovanje komornega pevača gosp. Nikola Zea, člana dunajske dvorne opere, v četrtek 8. t. m. v ljubljanski operi. Gost poje ulogo Mefista v Gounodovi operi »Faust«. Za gostovanje tega odličnega basista vlada v našem mestu veliko zanimanje. Začetek predstave ob pol osmih zvečer. Cene običajne operne.

Gospa Fanetta Hermsdorf - Bilnova, ki gostuje v petek, dne 9. t. m. v ljubljanski operi v »Cavalleriji rusticani«, je dosedaj

gostovala in nastopala po veliki večini v Nemčiji in v Švici. Posebno laskave ocene prinašajo listi iz Baden - Badena, Aachna, dalje iz Raststadta, Karlsruhe, Speierja in iz Lucerna v Švici. Kritike hvalijo moč in lepoto njenega glasu ter tudi lepe igralske sposobnosti. Petkov nastop je njen prvi nastop v ljubljanski operi. Predstava se vrši izven abonmaja.

»Madame Butterfly« na mariborskem odru se uprizarji prvič v tej sezoni v torek, dne 6. decembra.

Celjsko mestno gledališče uprizarji kot četrto slovensko premijero v tekoči sezoni v sredo, dne 7. t. m. Alojzija Remca tragedijo »Magda«. Drama, ki je tehnično in vsebinsko izredno zanimiva, inscenira in režira ravnatelj Valo Bratinja. Magdo igra ga. Vrbach - Saderjeva, medicina, komisarja, detektiv, pesnika itd. gosp. Pfeifer, Petra gosp. Fedor Gradišnik. Pisatelj Remec se udeležil prireditve osebno. V nedeljo, dne 11. t. m. se igra ponovi ob 4. popoldne ob znanih cenah. Predprodaja vstopnic v knji goričar - Leskovšek.

Josip Pavčič: Lenka, mešan zbor s spremljevanjem klavirja. Izdalo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Cena skupni partituri 12 Din. Partituri za zbor (glasovi) 1 Din. Ta mična, šegava, melodijska skladba je na novinarskem koncertu žela tako viharne aplavz, da jo je pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« moral ponoviti. Pevska društva, sežite po njej!

Velika inventurna prodaja manufakture

znizane cene in še 20 odstotkov popusta
JOS. SNOJ, LJUBLJANA, PREŠERNOVA 3.
Volneni ostanki polovične cene.

100.000 Din

je zadela srečka štev. 11.530

tudi ta je bila kupljena v **Zadružni hranilnici** r. z. z. o. z. Ljubljana Sv. Petra cesta št. 19, nadalje so bile dne 30. nov. izžrebane sledeče pri nas kupljene srečke:

Din 2000.— sta zadeli srečki 48.555 in 73.634.

Po Din 500 pa so zadele naslednje številke:

14.101,	76.735,	5.767,	5.727,	5.719,	15.445,	15.441,	15.447,	30.963,	30.910,
40.559,	40.509,	53.409,	53.442,	53.427,	66.648,	66.631,	91.747,	115.602,	115.694,
8.015,	9.769,	11.501,	11.543,	11.553,	20.872,	23.418,	23.456,	23.500,	34.178,
47.727,	48.503,	60.899,	60.878,	60.900,	70.282,	71.862,	83.275,	83.214,	86.338,
86.345,	96.923,	96.968,	110.180,	111.178,	111.173,	39.119,	123.360,	123.361,	9.328,
9.338,	20.212,	20.218,	24.216,	24.256,	58.021,	58.030,	61.278,	61.293,	61.258,
70.282,	71.862,	73.654,	82.531,	82.517,	87.107,	87.182,	99.575,	110.713,	110.773,
110.787,	122.745,	122.701,	83.205,						

Iz Trbovelj

t.—Občinski proračun za leto 1928. izkazuje 7.375.893 Din izdatkov in 2.699.560 Din dohodkov, primanjkljaj znaša torej 4.676.333 Din, ki se bo kril z zvišanjem doklad na direktni davek, izjemni dohodnine, na 153 odst. Ostale doklade ostanejo neizpremenjene. Proračun, ki ga mora odobriti ministrstvo, se ne bo dal mnogo spreminjati, ker so vse postavke absolutno po potrebi. Za proračun so glasovale vse politične skupine.

Iz Kranja

t.—Šestdesetletnica rojstva je praznoval v nedeljo g. Anton Jeršin, posestnik in mešar v Primskovem. Občesposlovanje ju bilantno iskreno čestitamo!

t.—Privredni Gledališkega odra Jutri 7. t. m. ob 20.30 uri vprizore v Narodnem domu Meškovo dramo «Matja» v režiji gospoda Reša. Nastopijo najboljši moški ansambla. — Veliko veselje bo v četrtek zvečer v veliki dvorani Narodnega doma, ko bo obiskal otroke Miklavž, oblečen v obleko najmodnejšega kroja. Lanskoletno Miklavževanje je še vsakomur v najboljšem spominu. Darila se oddajajo do jutri zvečer v knjižarni «Sava», zvečer pa v pisarni upravitelja Narodnega doma g. Hrovatina.

Iz Murske Sobotne

t.—Poslanec dr. Pivko med volitvi. Gospod posl. dr. Pivko in občinski tajnik g. Spindler se bosta mudila v Prekmurju, in sicer v našem glavarstvu od 17. do 20. decembra.

t.—Kandidatne liste za občinske volitve v Murski soboti so dosedaj vložili demokratski, gerent g. Benko in g. dr. Šimen. Gospod Benko je sestavil svojo listo s klerikalci. Pripravlja se še četrta lista delavcev, uslužbencev in malih ljudi, ki jih do sedanjega lista, razen demokratske, niso dovolj upoštevali. Radi te liste je nastalo razburjenje posebno pri listi g. gerenta. Toda časi, ko niso imeli mali ljudje nobene besede, so minili tudi v Murski soboti! Odločno obsodimo teror namreč tem ljudem, za katerih popolno volilno svobodo bomo nastopili z vsemi sredstvi!

Po občinskih volitvah v Šoštanj

Šoštanj, 3. decembra.

Za mesto Šoštanj so se vrnila sramotni avstrijski časi, ko je pešica tukajšnjih Nemcev v družbi s par desetimi slovenskimi izdajalci (nemškutarji) udeleževala svoj nesramni teror nad ubogim, od tukajšnjega nemškega kapitala popolnoma odvisnim malim obrtnikom in delavcem. Mesto Šoštanj ima nekaj nad 1500 prebivalcev; med temi štejejo stari šoštanjanci pravi pristni Nemci 5, od drugih prebivalcev pa je kakih 40, ki se morejo nazivati s stari avstrijskim sramotnim nazivom: nemškutarji. Vsi drugi prebivalci so izraziti Slovenci.

A kaj se je zgodilo pri zadnjih občinskih volitvah? Bile so tri liste: 1.) socialistična, ki je popolnoma pravilno računala na najmanj 180 do 200 glasov; 2.) slovenska lista, ki je obstojala po večini iz pristašev SDS, na kateri sta pa bila tudi dva pristaša SLS, in ki je računala s 120 do 130 glasovi; 3.) nemška lista, ki se je sicer imenovala gospodarska lista, a so na nji bili sami izraziti Nemci in nemščurji, ter 1 ali 2 pristaša SLS, pa je smela v najboljšem slučaju računati s kakimi 30 do 40 glasovi pod pogojem, da vsi slovenski renegati glasujejo za njo.

In rezultat volitev? Socialistična lista je dobila 64 glasov, slovenska lista 117 glasov, nemška lista pa 150 glasov, tako da so prišli v občinski odbor: 3 socialisti, 6 Slovencev in 8 nemškutarjev. Presenečenje in nato razburjenje, ki je nastalo v mestu, je nepopisno. Da bo prišel pritisk iz tukašnje nemške tovarne na delavce, se je vedelo, saj so Nemci dobili že pri septembrskih volitvah v Narodno skupščino le radi pritiska na svojo delavce 100 glasov, a da bo šel teror tako daleč, tega ni mogel nihče pričakovati. Slovenskim obrtnikom se je zagrozilo z bojkotom; nekateri so se odpeljali, drugi so ostali doma, tretji zopet so volili nemško listo; le malo jih je ostalo pogumnih in do-

slednih in so volili, kakor jim velevala narodna in državljanska dolžnost.

Tovarniški delavci so volili skoro brez izjeme nemško listo. V soboto popoldne pred volitvami je visok tovarniški funkcionar sklical v tovarni ome delavce, ki imajo volilno pravico v šoštanju, in imel nanje nagovor. Posledica je bila kompaktna volitev nemške liste. Vsak delavec se je pač zavedal, da izgubi po volitvah kruh, če ne posluša poziva.

Da se je teror res uveljavil, kažejo že gornje številke o prebivalstvu in volilnih glasovih, na razpolago pa so tudi gotovi dokazi, s katerimi bodo imela opraviti pristojne državne oblasti. Tako se je zgodilo, da je veliko nad 100 slovenskih volilcev v svobodni narodni Jugoslaviji v nedeljo občutilo morebitno duševno trpljenje, ki ga pol milijona naših ljudi trpi dan za dnem v Italiji. Ubogi volilci so se od sramu pokrili in se dobro zavedali, da so s svojimi glasovnimi izdaji svoj narod. Toda krivda volilcev, kakor je velika, je razumljiva in odpuščljiva. Teža vsega zločina nad slovenskim narodom in nad našo državo pade na nemško nasilje. Upamo, da bodo znane oblasti vse to upoštevale. Mi s svoje strani bomo stili vsi potrebne korake, da se Nemci ne bodo dolgo veselili svoje zmage, ampak da bodo kmalu prebrkli občutili posledice svojega zločina.

Sport

Les za smuči

Jesen — hikory — breza.

Pri nas v Jugoslaviji je jesen najbolj poznan les za smuči. Gotovo je tudi najprikladnejši, ker od vseh vrst, ki rastejo v naši državi, pride edino jesen za izdelavo smuči v poštev. Ali niti jesen ni ves uporaben za smuči. Tako n. pr. dobro znani slavonci jesen, ki je za oko zelo lep, je za smuči le redko uporaben, ker raste hitro in je zelo mehka. Dober je le gorski jesen, ki raste na goratih in slabih tleh, počasi, ter ima široke letnice. Čim težji je ta jesen, tem boljši je za smuči. Jesen z gostimi letnicami je znatno mehkejši, hitro se izžlebi in okruži na robovih. Vendar so jesenove smuči pri nas sorazmerno zelo po ceni ter je ev. hitrejša obraba smuči lahko nadomestljiva.

V Ameriki raste v smučarskih krogih dobro poznani les, ki ga imenujejo hikory. Ta les je jako dragocen, fino vlaknat, ter je trd in odporen. Ima pa to hibo, da je tako težak ter se očitno v goratem terenu, kjer je treba smuči spomladati mnogokrat po več ur nositi, neprijetno občuti ta teža.

Izboren je za smuče skoje. Uporablja se gotovo v vsej Evropi, očitno ga cenijo Norvežani, ki imajo skakalni sport najbolj razvit. Toda tudi za hikory velja pravilo, čim težji je les, tem boljši, le gostovlati mora biti, kajti letnice kot jesen hikory ry les nima.

Tretja vrsta, ki se uporablja za smuči je nordijska breza. Tu pride v poštev severnošvedska in pe finska breza. Prva raste v goratem, nedostopnem svetu v severni Švedski pod najneugodnejšimi klimatičnimi pogoji, ter je trda in zelo odporna. Finska pa raste v mokrem svetu, v deželi tisočih jezer ter je vsled tega mehkejša. V nemškem alpinističnem listu «Der Bergsteiger» piše v letošnji 8. številki Alex Veltin iz Lidingö na Švedskem o severnošvedski brezi med drugim: «Severnošvedska breza je najstarejši poznani les za smuči v Evropi. Vsi muzeji v Oslo, Stockholm, Helsingforsu, Berlinu in na Dunaju vsebujejo v svojih zbirkah starih smuči izključno take iz breze, le nekaj parov je iz smreke. Glavne prednosti breze so: breza je izredno lahka in prožna, ima trd in žilav les, zelo fina in dolga vlakna v lesu. Zato je za torensko vožnjo in za tekme na daljavo breza velike važnosti. Kajti vsak funt ne potrebnih težih utrdi tekmovalca predčasno. Izredno gost les, fino in dolgovlaknata struktura, kakršna je v brezi, prepreči izžlebovanje lesa in okruženje robov ter ostane breza tudi pri velikih uporabi na zledenem snegu vedno ravna in gladka. To svojstvo da severnošvedski brezi kaže zemlja in klima, kjer ta breza raste. Pust gorski svet in dolge, izredno mrzle zime povzročajo, da se razvija breza počasi, zato pa postane tem trša in odpornejša. Struktura lesa pri brezi zajameči jako počasno

obrobo drsnolo površine smuči in zmanjšuje opasnost zloma na minimum. Vseled tega so si na severu na jasnem, da je ta breza zdaleka najboljši les za smuči za ture, tekme na daljavo in za vojaštvo. Švedska, finska in ruska armada uporabljajo izključno brezovo smuči. Kljub temu, da se nahajajo na severu do 64 stopinj sev. širine obsežni jesenovi gozdovi, švedska armada je kupila n. pr. v letu 1914. 150.000 parov brezovih smuči. Uporabo v armadi je lahko bolj ceniti, ako upoštevamo, kakšne zahteve se postavljajo tam na severu na vojaške smuči pri dolgih in mrzlih zimah, velikih oddaljenostih, ko tvorijo mnogokrat smuči edino prometno sredstvo vojske.

V našem terenu bi bila tedaj breza vsled svoje minimalne teže jako prikladna ter bi ravno smučarjem znatno razbremenila. Le žal jo moramo uvažati ter pride napram jesenu v ceni znatno dražja.

Vse tri vrste lesa bi se dale sledeče razvrstiti: za splošno uporabo domači jesen, za skoke hikory, a za ture in tekme na daljavo (ako cena ne igra vloge) pa severnošvedska breza.

ASK Primorje (nogom. sekcija). Danes trening vseh nogometašev v telovadnici Srednje tehnične šole ob 18.30. Polnočestvo no in točno. — Načelnik.

ASK Primorje (kol. sekcija). Danes v torek ob 19. uri trening v telovadnici srednje tehn. šole. — Trener.

SK Svoboda. Danes ob 9. zvečer ples na vaji na verandi hotela Union. Miklavž s čajanko v soboto ob 8. uri.

Skrivnostni umori nad Črnomljem

(K članku dr. Ivana Robida «Na grmado ž njim v »Jutru« št. 284.)

Redi aktualnosti in važnosti teme, ki jo je sprožila Mihičeva sfera, dajemo prostora polemiki, pri tem pa seveda preskušamo polno odgovornost gg. avtorjem člankov. — Ured.

Mislec, da sem podpisani napisal članek «K oporovitvi morila Mihičeva», se je g. pisnikar dr. Robida zabušil v moje osebo. Toda omenjenega članka nisem pisal jaz, zato prepustim g. avtorju, da z g. psihijatom obračuna.

Vrlo interesantna pa je mentaliteta, ki jo je pokazal v svojem pomembnem omenjenem dopisu znanstvenik, čigar mnenje je, da je roparski morilec Mihič, ki je leta in leta živel od dolarjev, noranopih od samotno stanujočih, neoboroženih, podavljanih kočaric, ki je slednjič hileč dobrega delavca, s sekuro ubil 80letnega starčaka delodajalca, mu pobral gotovino in, da zabiše sled svojega grozodejstva, zapalil hišo, bil pa le slučajno, bežeč po samotni stezi, v mraku prepoznan in potem aretiran, — da je ta bežni nesrečen, padel brat, ki ga je treba vzdoriti, mu dopolniti pomanjkljivo vzgojo, ga nasiti in skrbeti za njega in njegove otroke itd.

Na prvi pogled bi človek mislil, da je takih nazorov pač mehka, blaga, neborbena duša, ki ne pozna niti jeze, niti sovražstva, ki ji je ideal sam: človek.

Seveda bi celo takšna mehka duša težko našla pristašev, če se pomisli, da so taki nazori, makar blagi in plemeniti za storilca, največja krivica namreč nedolžnim žrtvam in silna opasnost za človeško družbo sploh, da izpodbijajo temelje človeškega sožitja, ko lahko dajejo potuho tudi največjim bestijam v človeški podobi in pospešujejo nehoti zločine ter množijo nedolžne žrtve. Tudi našim organom javne varnosti, zlasti našim vrhim orožnikom, ki vršijo večkrat (glej afero iz Bihaca ubeglih razbojnikov!) v smrti nevarnosti svojjo težavno, a bomo plačano službo, gotovo ni v spodbudo in čast, če se izkaže, da so po dežju in ledu, v strašnih nočeh lovili in končno ujeli — nesrečnega, bolnega brata.

Zver v človeški podobi se priplazi v temni noči pred dobro in poznano, samotno kočico, vdere lesena vrata in zajame v svoje zverinske klešče trepetajočo, slabotno, neoboroženo žensko, ki je prestrašena planila iz spanja. V samotni tišini, brez sosed, ki bi čul krik na pomoč, se odpira nekakaj boj na življenje in smrt, in ko zamrejo zadnji streljaji, obleži zadavljena žrtev pod nogami bestije, ki je pametna dovolj, da preide v naglici skrinje in predale in odnese par v daljni Ameriki z žulji pridobljenih in nesrečni sorodniki poslanih dolarjev. Zver v človeški podobi se nima dosti. Dobro se zaveda posledice svojega strahotnega dejanja. Zadavljeni in oropani svoji žrtvi omota žico okoli vratu, jo poseje v položaj obešenke, hoteč tako prikriti svoj zločin, ali pa zapali kočjo, da bi žrtev in sledovi zgoreli.

In ta pošast, ki ima v trenutkih, ko se ji oglasi vest, upravičeno sama sebe za «čudila z rogovi in repom», naj bo nesrečni padel brat, ki ga je treba vzdoriti in nasiti ter njegovo pomanjkljivo vzgojo skrb po »pomolniti itd?»

Težka je ta vera in z grenkobo bo segal davkoplačevalec v svojo itak že suho mošnjo, da bo »bodrili in hranila po prenapolnjenih bolnišnicah leta in leta takšnega — nesrečnega brata. Ako pa celo uskoči ta nesrečnik iz bolnice in pobije še par nedolžnih ljudi, se bo plemeniti človekoljub izkazalo kot grozna potuha in igra z življenjem zdravih, poštenih državljanov.

Bližji pogled v časopisne dopise učitelja takih nazorov pa kaže, da ni ta znanstvenik nikakor ona mirna, človekoljubna duša, kakor bi kdo na prvi pogled sodil. Mož je prilično »borbeno natura», se zaletava v državljan, ki si upajo pomolovati nedolžne žrtve in obežati zverinske dejanja, kuje kapital za svoja zabavljanja celo iz običajnih tiskarskih napak (letnica 1527), očita drugim neorijentiranost, imenuje poštene državljanke: krvoloke, beriske in krvniške duše, učil slovenske odvetnike njih nalog, obstoječih baje v tem, da a priori zagovarjajo »nesrečnike» liki Mihič, se norčuje iz »beričev», ki so brezdomno koristni člani človeške družbe, se roga »spornoti klopi» in fakultetnemu mnenju zagrebške univerze, proti svetovoznanemu učenjaku prof. Lapinske, da mu ne bo prizanašal in hoče celo iz našega »jug« delati bedako. Ne boga, tako se grah ne čel!

Ako pa smo že v svoji zaostalosti in omejenosti prebdesti, da bi razumeli psiholatrične nazore g. dr. Robida, nam mora biti vsaj dovoljeno, da proti načinu razlaganja in utemeljevanja njegovih nazorov protestiramo.

DR. IGNACIJ MALNERIČ, odvetnik v Črnomlju.

Gospodarstvo

Konferenca tajnikov gospodarskih zbornic

V nedeljo se je v dvorani beograjske Trgovske zbornice vršila konferenca tajnikov vseh gospodarskih zbornic v naši državi, ki je ugotovila dnevni red konference zbornic v Osijeku. Pri tej točki se je razvila živahna in zanimiva debata, katere so se udeležili gg. Cuvaj, Mohorič, Bošković, Gjorgjevič in drugi. Gosp. Obradović je naslovil na konferenco posebno pismo, v katerem zahteva, da se postavi na dnevni red vprašanje naše trgovinske propagande v inozemstvu in vprašanje organizacije naše poročevalske službe. Naša trgovinska propaganda in poročevalska služba spada med najslabše na svetu. Medtem ko žrtvujemo druge države ogromne vsote za izdajanje posebnih časopisov, knjig, brošur, za prirejanje razstav itd., se pri nas v tem pogledu ne stori skoro nič. Tajnik zagrebške zbornice g. Cuvaj je pristal na ta predlog ter povdarjal koristno delo informacijskega oddelka zagrebške zbornice. Dalje je ugotovil, da so zbornice z dosedanjimi kongresi in konferencami doživlele hlastko, kajti niti ena vlada ni upoštevala stavljenih predlogov, kakor tudi predloženih referatov in zahtev. Za konferenco zbornic ki se bo vršila med 1 in 15 majem v Osijeku, je bil določen naslednji dnevni red: 1) Vzroki in posledice nazadovanja našega izvoza (referat bečkereške in beograjske zbornice). 2) Vprašanje reorganizacije konzularne službe (referat sarajevske zbornice). 3) Organizacija gospodarske statistike (ref. ljubljanske zbornice). 4) Delo zbornic na gospodarski propagandi (ref. zagrebške in solunske zbornice).

Druge točka dnevnega reda je bila posvečena sestanku predstavnikov zbornic in narodnih poslancev Sklenjeno je bilo, da ima beograjska zbornica na primeren način sondirati teren in povabiti na to konferenco poslane klube, narodne gospodarje in druge interese. Za ta sestanek je bil določen naslednji dnevni red: 1) Kooperacija med gospodarskimi in političnimi faktori (ref. beograjske zbornice). 2) Zakon o neposrednih davkih, odnosno o znižanju davkov (ref. zagrebške zbornice). 3) Proračun in finance (ref. splitske zbornice). 4) Problem naše administracije (ref. beograjske zbornice). Vsi referati morajo biti gotovi do januarja, ko se bo v Zagrebu vršila ponovna konferenca tajnikov zbornic, na kateri bo ugotovljen definitivni tekst referatov. Konferenca z narodnimi poslanci se bo vršila koncem februarja.

Tretja točka dnevnega reda je bilo vprašanje izdajanja skupnih letnih poročil. Ta letna poročila o gospodarskem stanju v naši državi bi služila za propagando v inozemstvu in bi se morala izdajati v tujem jeziku. Tajnik zagrebške zbornice g. Cuvaj je opozoril, da se ne sme zaradi izdajanja skupnega poročila opustiti izdajanje posebnih zborničnih poročil, ki so predvidena v zakonu Sklenjeno je bilo, da imajo tajniki o tej zadevi referirati svojim zbornicam, nakar bo padla odločitev na prihodnji konferenci zbornic, ki se bo vršila v Zagrebu.

— Zveza Slovenije z morjem. Povodom članka, ki je bil nedavno objavljen v beograjski «Politiki» proti gradbi zveze Slovenije z morjem, objavlja včerajšnja «Politika» odgovor inž. Tihomira Dožudića, ki se odločno zavzema za gradbo te železnice in se tudi, da se spričo važnosti te proge še ni prišlo z delom. Po njegovem mnenju ne more biti razloga, da se ne bi rešilo to glavno gospodarsko in strateško vprašanje vsega severozapada naše države in da bi naša država ostala brez te železnice, ki je ena najvažnejših in najnujnejših. Posebno se povdarja, da ne gre samo za zvezo Slovenije z morjem, temveč tudi za ustvarjanje nove mednarodne tranzitne linije.

— Prijaznejše razpoloženje na hmeljskih tržiščih. Na žateškem hmeljskem tržišču (Češkoslovaška) se je pretekli teden pojavilo večje povpraševanje. V soboto je bilo v Zatu samem nakupljenih 400 starih stotov, predvsem na inozemski račun. Tedenki promet v Zatu in na deželi se ceni na 1200 — 1400 stotov. Pri prijaznejšem razpoloženju so cene ostale nespremenjene. Srednji žateški hmelj se je prodajal po 1950 do 2050 Kč za 50 kg (65.70 — 69.10 Din za kg), prvovrstni pa po 2200 Kč (74.10 Din). Tudi za tranzitni hmelj je bilo povpraševanje živahnije, ter je bilo prodanih okrog 600 stotov. Srednji tranzitni hmelj se je nudil v velikih množinah ter prodajal po 750 do 1000 Kč (25.30 — 33.70 Din). Prvovrstni vojvodinski hmelj se je tranzitno kupoval za nemški račun po 1500 Kč (50.60 Din), prvovrstni savinjski pa po 1700 Kč (57.30 Din za kg). — Na nürnbergskem hmeljskem tržišču je pretekli teden znašal dovoz 100 bal, prodanih pa je bilo 110 bal. Pri mirni kupnji so se cene gibale na dosedanjih višini. Za 50 kg notirajo (vse prvovrstni in srednji hmelj): tržni 180 — 220 mark (35.90 — 60.70 Din za kg), gorski 280 do 240 mark (63.50 — 66.20 Din), hallertauski 150 — 260 mark (41.40 — 71.80 Din), hallertauski zapečateni in württemberski 150 do 200 mark (41.40 — 80 Din za kg). — V Savinjski dolini so cene še vedno izredno nizke in znašajo 20 — 25 Din za kg, vendar pa se pričakuje, da se bo v kratkem pojavilo oživiljenje.

— V kratkem bodo pričela trgovinska pogajanja s Turčijo. Iz Beograda poročajo, da bodo v kratkem pričela trgovinska pogajanja s Turčijo. Na bazi trgovinskih pogodb, se imajo izgraditi prijateljski odnosi do Turčije. Trgovinska pogodba s Turčijo bo mnogim našim industrijskim podjetjem odprla obširno turško tržišče.

— Vprašanje lombardiranja zastavnih listov in komunalnih zadolžnic pri Poštni hranilnici. V svrhu oživiljenja tržišča dolgoročnega kapitala in omogočenja izdaje zastavnih listov in komunalnih zadolžnic, je zagrebška Trgovska in obrtniška zbornica za prošila direkijo Poštne hranilnice, da bi omogočila lombard tvoj papirjev, izdanih potom naših domačih denarnih zavodov. Nadzorstveni svet Poštne hranilnice je na svoji seji dne 22. novembra odbil predlog zagrebške zbornice z motivacijo, da Poštna hranilnica ne more lombardirati zastavnih listov privatnih denarnih zavodov. Glede lombardiranja komunalnih zadolžnic pa bo nadzorstveni svet sklepal potem, ko bo prejel načelno odobrenje trgovinskega, finančnega in poštnega ministrstva.

— Konkurs je razglašen o imovini tvrdke Fran Derenda & Co, družba z o. z. v Ljubljani (prvi zbor upnikov 17. decembra,

oglasitveni rok do 31. januarja in ugotovljeni narek 18. februarja).

— Letošnja svetovna letina bombaža. Ameriško ministrstvo za kmetijstvo čini letošnji pridelek bombaža v 7. državah, ki se bavijo s kulturo bombaža, na 14.46 milijona bal napram 19.78 milijona bal v letu 1926. Primanjkljaj napram preteklemu letu znaša torej preko 5 milijonov bal. Ker pa je od lanske rekordne letine ostalo mnogo bombaža neprodanega (okrog 7 milijonov bal), ni pričakovati, da bi se cena bombaža ponovno dvignila in se bodo z razpoložljivimi množinami z lahkoto krile potrebe konsuma.

Borze

5. decembra.

Na ljubljanski borzi je bil danes promet izredno živahen. Dosežen je bil rekordni promet. Privatna ponudba je bila prilična, vendar je morala Narodna banka v izdatnejši meri intervenirati, in sicer v devizah na Curih, London, Dunaj in Berlin. Deviza na London se je ponovno okrepila za 5 točk, deviza na Trst pa je nekoliko popustila ter je bila zaključena po 308.125.

Na zagrebškem efektom tržišču je bila tendenca v Vojni škodi prijaznejša. Promptna je notirala 402.5 — 403, trgovala pa se je za december po 402.5 in za januar po 403.5. Tečaj bančnih papirjev so pri slabem prometu ostali nespremenjeni. Narodna banka je bila zaključena po 5680, Jugobanka pa po 94.75. Industrijske vrednote so bile popolnoma zanemarene. Zaključena je bila edino Danica po 5680, dočim je Trbovlje notiralo 480 — 485.

Devize in valute. Ljubljana. Berlin 13.585 — 13.595 (13.58), Budimpešta 9.965 — 9.995 (9.98), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 7.9975 — 8.0275, London 276.8 — 277.6 (277.2), Newyork 56.63 — 56.83 (56.74, 56.72), Pariz 223 do 225 (224), Praga 168.05 — 168.85 (168.45), Trst 307.125 — 309.125 (308.125).

Zagreb. Amsterdam 22.97 — 32.08, Dunaj 7.9975 — 8.0275, Berlin 13.5028 — 13.5925, Budimpešta 9.945 — 9.975, London 276.8 do 277.6, Newyork 56.634 — 56.834, Pariz 222.75 do 224.75, Praga 168.05 — 168.85, Trst 307.9 do 309.9, Curih 1094 — 1097.

Beograd. Pariz 223 — 225, London 276.8 do 277.6, Newyork 56.636 — 56.836, Milan 307.7 — 309.7, Dunaj 7.995 — 8.025, Budimpešta 9.96 — 9.99, Berlin 13.56 — 13.59, Bruselj 7.925 — 7.955, Amsterdam 22.96 do 23.02, Bukarešta 35 — 35.5.

Trst. Beograd 32.325 — 32.625, Dunaj 256.75 — 262.75, Praga 54.45 — 54.75, Pariz 72.85 — 72.95, London 89.935 — 90.035, Newyork 18.38 — 18.44, Curih 354.50 do 356.50; dinarji 32.25 — 32.75.

Dunaj. Beograd 12.46875 — 12.50875, London 34.56625 — 34.66625, Milan 38.38 — 38.48, Newyork 707.85 — 710.35, Praga 207.125 do 210.125, Curih 136.57 — 137.07; dinarji 12.86 — 12.42.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.90, Newyork 518.35, London 25.3025, Pariz 20.405, Milan 28.145, Praga 15.86, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.20, Sofija 3.745, Varšava 58.15, Dunaj 73.10.

Deviza Beograd na ostalih borzih: v Pragi 59.185, v Berlinu 7.362.

Effekti. Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 132 — 0, Praštediona 890 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Strojne 0 — 80, Vredne 133 — 0, Ruše 275 — 290, Stavbna 56 — 0, Šešir 104 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda promptna 402.5 — 403, za december 402.5 do 409, za januar

Iz življenja in sveta

Letalski rekordi

Zanimiva statistika. — Nemčija na prvem mestu!

Število letalskih rekordov, kolikor jih je doslej verificirala mednarodna aeronavtska federacija, je 72 in se nanašajo na avijonete (lahka letala), aeroplane in hidroplane. Teh dva in sedemdeset rekordov je razdeljenih takole: Zedinjene države 21, Nemčija 20, Francija 16, Italija 5, Švica 5, Anglija 2, Švedska 1, Češkoslovaška 5, Anglija 2, ska 1. Ker pa je treba upoštevati, da so bili švicarski in švedski rekordi doseženi na aparatih nemškega izdelka, je bolj upravičen naslednji vrstni red: Nemčija 26, Zedinjene države 21, Francija 16, Italija 5, Anglija 2, Češkoslovaška 1 in Madžarska 1.

Od teh 72 rekordov jih je bilo 51 doseženih od 1. januarja 1927 do danes. Med temi 51 rekordov zavzemajo skoro dve tretjini (32) rekordi, ki se nanašajo na koristno težo 500, 1000 in 2000 kg. Na tem polju je, če upoštevamo samo aeroplane, na prvem mestu Nemčija s 14 rekordi in za njo Italija (1). S hidroplani vodijo Američani (USA) z 9 rekordi, za njo je Nemčija (s Švico in Švedsko) s 7 in Francija z 1 rekordom. Celokupna razdelitev kaže to-le sliko: Nemčija (21), USA (9), Francija in Italija (po 1).

C. C. Champion,

ameriški letalski poročnik, kojega višinski rekord (11.727 m v zrakoplovu) je bil pred kratkim verificiran. S tem rekordom so se Zedinjene države plasirale na prvo mesto v svetovnem letalstvu.

Starost rekordov: najstarejša 2 rekorda, ki sta verificirana v federaciji, segata v leto 1923. Dosega sta ju ameriška letalca Smith in Ricater v San Diegu v vztrajnostnem poletu z nadoknadanjem bencina. Te vsrve rekordi so bili pozneje ukinjeni. Leto 1924 je prineslo 3 rekorde: v hitrosti Bonnet 443.670 km na uro. Sadi Leconte 306.698 km in v višini z bremenom 300 kg: Harris z 8578 m. Leto 1925 je bilo registriranih 11, leta 1926 5 in letos, kakor že omenjeno, 51 rekordov.

Teorija in praksa

Pred kratkim je Bernard Shaw predaval o povojnem socializmu. Veliki angleški pisec je kakor znano prepričan socialist (kar pa mu ne brani, da ne bi istočasno pel slavošpevov laškemu fašizmu). Po predavanju se je razvila debata in razni govorniki so prinašali svoje predloge, kako bi se dalo izboljšati človeško življenje. In nekdo od poslušalcev se je obrnil k predavatelju s sledečimi besedami:

»Dragi gospod Shaw! Kako pravilni so vaši nazori! Velikanski dohodki, o katerih ste govorili in ki so privilegij le majhnega dela človeštva, so v resnici

pravcat škandal. Ali ne mislite, da bi bilo dobro v parlamentu predlagati zakon, ki bi prepovedoval ljudem sprejemati nad tisoč funtov šterlingov letne plače? Mislim...»

Toda Shaw ga je že prekinil: »Nemogoče, dragi prijatelj! Pomislite, da zaslužim jaz nad tisoč funtov na mesec...»

Panika v Londonu

Beg pred podganami.

Zadnje dni so nastale v novi Brend-fordski četrti na severozahodnem delu Londona velike poplave, ki jih je povzročila reka Lea. Drugi dan po velikanskem deževju so prebivalci nenadoma opazili nepregledne množice podgan, ki so bežale iz poplavljenih predelov po cesti, ki vodi iz Edmontona v Epinski gozd. Podgane so hitele v tako strnjenih vrstah, da so pešci lažno ubrali pot pod noge in tudi kolesarji so na vso moč pritiskali na pedale, da ubeže pred strašno golaznijo.

Ker je bil promet na tej cesti docela onemogočen, je policija poslala na podgane pse, ki pa so takoj, ko so zagledali ostudne glodalce, pobegnili v nasprotno smer. Šele potem, ko so nanje poslali velik tovorni avto, so se podgane ustrašile in so izpraznile cesto.

Trdoživost bacilov

Sir William Simpson, ravnatelj instituta Ross in bolnice za tropске bolezni v Putney-Heathu (London) je v interesantnem eksperimentu dokazal, da so bacili neverjetno trdoživi in da lahko dosežejo starost nad 25 let.

Pred 26 leti (22. novembra 1901), je sir William Simpson skupno z dr. Castellanijem, specializistom za malarijo osnoval omenjeno bolnico ter je v epruveto zaprl kulturo bacilov neke smrtno bolezni. Tubo, ki je bila hermetično zaprta, zapečatena in datirana, je te dni sir William Simpson odprl in na svoje največje začudenje našel, da so bile mikrobe še vedno pri življenju. Da preizkusi njih učinek, je nekaj bacilov vcepil morskega prašičku. Na živali so se takoj pojavili simptomi omenjene bolezni in prašiček je kmalu nato poginil.

Ta poizkus dovoljno dokazuje trdoživost bacilov, ki so po vsem odrezani od organskega sveta vzdržali v epruveti nad četrto stoletje.

Govorniške zmožnosti francoskih poslancev

Neki francoski novinar je dognal, da je Léon Perrier, senator departementa Isère, tisti francoski poslanec, ki govori najhitreje. Baj je izgovoril na minuto 220 besedi. Najpočasnejši pa je gospod Lazar Weiller, senator departementa Bas-Rhin, ki nikdar ne prekorači števila 70—80 besed na minuto. Za Léonom Perrierjem je najhitrejši Louis Marin in za njim ministrski predsednik Poincaré in Caillaux s 160 besedami na minuto. Nekoliko počasneje govori Aristide Briand in Millerand: 120 besed na minuto, kar je še vedno dovolj.

Povdariti pa treba, dostavlja hudo-mušni novinar, da je v francoskem parlamentu tudi nekaj takih poslancev, ki še nikdar niso odprli ust.

Kaj vem? — Koliko znam?

Odgovori na vprašanja serije št. 1, priobčene v nedeljski številki »Jutra«.

- 1 kg.
- Bumerang, orožje Avstralcev.
- Juan Fernandez.
- Brata A. in L. Lumière (1895).
- Po egiptskem kralju Keopsu (okoli 2700 pr. Kr.).
- Zvočnik (se uporablja za ojačevanje glasu).
- Število, s katerim je treba pomnožiti premer, da dobimo obod kroga. Zaznamo jemo ga z grško črko π (π) = 3.14159...
- Harold Lloyd.
- Francoski Blériot (25. julija 1909).
- Lazar, ki ga je Jezus obudil od smrti.
- Znak za zavoro na vseh štirih kolesih.
- Preostanek po suhi destilaciji premoga.
- V katedrali v Reimsu.
- Po Amerigu Vespucciju, ki je pisal o ekspedicijah na obalah Južne Amerike (1499 — 1504).
- Do 25 let.
- Kadar je njegov polimer neskončno velik.
- Instrument za opazovanje potresov.
- Med Evfratom in Tigrisom.
- Charlie Chaplin.
- Georges Clemenceau.
- Sedem mest se je pripravilo za čast, da so rojstno mesto Homerja: Smirna, Rodos, Kolofon, Salamis, Kios, Argos, Atene.
- Ksantipa.
- Začetnice Sv. treh kraljev: Gašparja, Mihe (Melhiorja), Boletarja.
- Turška milica (rekrutirala se je iz krščanskih otrok, ki so jih prisilno pomohali medanili; pozneje padšahova telesna straža).
- Ruleto.

Socialna politika

Filip Uratnik, tajnik Delavske zbornice:

Ugovori proti našemu socialnemu zavarovanju

V javnost je bilo iznešeno sledeče mnenje:

»Če davno je tudi pri nas postalo tako zvano socialno zavarovanje samo veliko breme za delodajalce, ne da bi prineslo delojemalcem onih dobrot, ki jih ti opravljeno prikažejo. Zato je čas, da se tudi pri nas enkrat izpregovori o tej stvari odkrita beseda in to tem bolj, ker živi slovenska javnost v nezdravi sugestiji, da je vse napredno in dobro, kar je posvečeno z imenom socialne...»

Celo zelo vplivne osebe se izražajo čisto v podobnem smislu. Tako je napisal v od ministrstva za šume in rude izdani, z bogatimi statističnimi gradivom opremljeni, polifonijalni publikaciji »Prilog proučevanja izvoza in uvoza šumskih produktov u Kraljevini SHS za g. 1919—1925, inšpektor ministrstva za šume in rude ter honorarni profesor beograjske univerze, gosp. Milan Marinković na str. 62. in 66. te - le besede:

»Uz državne poreze tereti šumsko proizvodnjo v prvom redu visoka prisilna tarifa za osiguranje radnika u slučaju nesreče i bolesti. Ovi prinosi dostižu kod nekih poduzeća i 30 Din po m³ prema 0.20 Din po rata...»

Pri takem položaju je potrebno, da se čuje enkrat o teh stvareh tudi druga plat zvona, mirno in stvarno.

Najprej naj navedemo na podlagi račun-skega zaključka Osebnega urada za zavarovanje delavcev za leto 1926, nekaj podatkov o bolništem in nezgodnem zavarovanju v Sloveniji. Za bolniško in nezgodno zavarovanje se je zbralo v Sloveniji leta 1926, od 79.687 članov 42.9 milijonov Din, in sicer 35.1 milijona Din za zavarovanje zoper bolezen in 7.8 milijona Din za zavarovanje zoper nezgode. Na vsakega zavarovanca je prišlo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev 530.10 Din, pri Trgovskem bolništem in podpornem društvu pa 691.70 Din, povprečno 538.94 Din letnega prispevka. Od tega prispevka je šlo: Za bolniško zavarovanje 441.05 Din, za nezgodno zavarovanje 97.89. Od tega se je odračunalo okrog 230 Din zavarovanemu članu od plače, ostanek pa je nosil delodajalec.

Za upravne stroške bolniške panoge se je izdalo 81.44 Din od člana ali 18.47 % celokupnega prispevka. Upravni stroški nezgodnega zavarovanja so 13 Din na osebo.

V obliki podpovr bolnim delavcem in njih rodbinam se je vrnilo članom v bolniški panogi 36.76 % prispevka. Tudi v nezgodni panogi je bil odstotek neposrednih povračil na ponesrečene zavarovance približno enak. Ostanek se je uporabil za zdravila, zdravilne, bolnice in sanatorije.

Ne da bi izrekli že tu kako mnenje o primernosti upravnih stroškov, mislimo, da moramo predvsem ugotoviti:

Da vračajo zavodi za zavarovanje delavcev bolnim in poškodovanim delavcem in njih rodbinam v denarju na področju Slovenije letno okrog 16 milijonov dinarjev; da izdajo za zdravilne, zdravila in bolnice letno okrog 15.5 milijona Din; da vlagajo letno trenutno nad 4 milijone Din v sklad za kapitalno kritje nezgodnega zavarovanja; da znašajo upravni stroški za bolniško zavarovanje 6.1, za nezgodno zavarovanje pa razven tega še okrog 1 milijona Din, do 75 % se vrne delavcem direktno, drugo gre v potrebne rezervne fond, za upravne stroške in za odpise neizterljivih predpisov. Bratovske skladnice, pri katerih so zavarovana v Sloveniji rudarska podjetja in težka kovinska industrija, so zbrale v Sloveniji l. 1926, od 14.400 članov: Za bolniško zavarovanje 11.2 milijona, za nezgodno zavarovanje 1.6 milijona, za starostno zavarovanje pa 7.2 milijona Din. Za vsakega zavarovanca se je plačalo Bratovskim skladnicam 1370 Din prispevka, in sicer 770 Din za bolniško, 110 Din za nezgodno in 490 Din za starostno zavarovanje.

V kolikoli vpliva socialno zavarovanje na ceno produktov in na rentabiliteto podjetij? Predpis davka na poslovni promet je znašal v Sloveniji leta 1925, 42.1 milijona Din, predpis dajatev za nezgodno in bolniško zavarovanje pa 38 milijonov Din. Leta 1926, je bilo razmerje 37.1 : 42 milijonov Din. Iz tega bi sledilo, da so vsi izkupički v industriji in obrti obremenjeni s socialnimi dajatvami v povprečju 1%. Od tega se odbija 0.4 % delavcem, 0.6 % pa podjetnikom.

Konkretno je odstotek obremenitve tam, kjer se izda več za meze in plače večji, tam, kjer se izda manj za manjši. Če se zde te številke komu visoke, jih naj primerja s sledečimi številkami: V Sloveniji porabimo za živila letno okrog 2500 milijonov, za plačilo okrog 800 do 900 milijonov, za obdelavo in obutev letno okrog 600 milijonov Din. — skupno torej okrog 4 milijarde. Tudi od tega dajemo za nezgodno in starostno zavarovanje okrog 1 % ali 40 milijonov Din.

Ali naše narodno gospodarstvo pri teh številkah res ne more najti kritja za hrano in zdravila tistim, ki so bolni? Ali bi se res ne moglo najti kritja za preskrbo onemoglih in vdov?

Naj navedemo še nekaj primerov, kako vpliva to na rentabiliteto posameznih večjih obrti in industriji.

V gospodarski in lesni industriji je zaposlenih po Sloveniji povprečno 10.000 delavcev. Ti plačajo za zavarovanje 5.5 milijona bolniškega in nad 1.3 milijona nezgodnega zavarovanja. Vrednost godne produkcije pa znaša gotovo 500 do 600 milijonov Din. Povprečna obremenitev iz naslova zavarovanja je 1 m³ lesa, ki stane okrog 500 Din, znaša okrog 8—10 Din in ne more vplivati odločilno na rentabiliteto.

Primerjajmo pa s to obremenitvijo lesne industrije drugo obremenitev, katere pa gospodarski krogi ne omenjajo tako pogosto, kakor socialnih dajatev in nikdar v prvi vrsti. Zaloge se obračajo v lesni trgovini po inž. Marinkoviću manj, nego enkrat na leto. Za 1 m³ rezanega lesa investira zaloge v vrednosti 400 Din, se plača obresti: ako je kapital po 5 % — 20 Din, ako je po 10 % — 40 Din, ako je po 15 % — 60 Din, ako je po 20 % — 80 Din.

Obračilne obrti zaposlujejo drugih 10.000 delavcev našega zavarovanja in plačajo za bolniško zavarovanje okrog 2 milijona Din (K temu pride še nezgodni prispevek). Vrednost njih produktov pa se more ceniti na 600 milijonov Din. Obremenitev znaša tu 0.5 %. Ako ne bi bilo zavarovanja, bi mogel kalkulirati čevljar pri čevljih za cela 2 Din ugodneje, kar bi ga najbrže iz gospodarske krize ne rešilo!

Trgovino obremenjujejo socialne dajatve z okrog 0.5 % — trgovec pa more 0.25 % še odbiti. Tudi tu je primera z obrestno režijo počuna. Ta režija obremenjuje trgovino v posebno neugodnih slučajih s celimi 4 do 5 % prodajne cene.

Tudi industrije so obremenjene s socialnimi dajatvami višje nego z 1 % izkupička. Najvišja, a še vedno relativno mala je obremenitev v rudarstvu, ker prihajajo tam delavske mezde kot strošek sorazmerno visoko v poštev in ker imamo tam početke starostnega zavarovanja. A tudi te industrije socialna bremena ne bodo uničila. Vrednost premoga, izkopanega na leto v naših rudnikih, znaša 360 milijonov, izdatek za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje pa bo znašal, kadar odpadejo izredni prispevki za investicije bolniških blagajin le 18 do 19 milijonov Din, torej okrog 5 %. Ta bremena podražijo tono premoga za 10 Din. Ako pa bo odpadel izreden prispevek

za sanacijo zavarovanja (za stare rentnike), se bo znižala ta dajatev na 3.9 % od vrednosti premoga.

Za same upravne stroške socialnega zavarovanja izda: (Ako računamo te izdatke z 90 Din na osebo)

Podletje s 5 delavci 450 Din na leto, z 10 delavci, 900 Din, s 50 delavci 4500 Din, s 100 delavci 9000 Din, s 300 delavci 27.000 Din, s 1000 delavci 90 tisoč Din.

Pocenitev upravnih stroškov bi mogla znašati samo ob sebi razumljivo le en del te vsote. Polovico upravnih stroškov pa nosijo pri tem še delavci.

Iz tega je razvidno, kako depasirano je, ako spravljamo problem pocenitve upravnih stroškov pri delavskem zavarovanju v zvezo z gospodarsko krizo in zboljšanjem rentabilitete posameznih gospodarstev.

Kakor je treba povsod štediti in tudi tukaj, tako ne moremo dovolj ostro podčrtati: Dobički iz te štednje bodo za posamezen gospodarski obrat majhni.

Mnogi hočejo zavestno zadeti materialne dajatve zavarovanja, govore pa o upravnih stroških, ker je to bolj humano, kakor pa odrekati bolnim delavcem ki si pri 1000 Din mesečne plače niso mogli zbrati približankov za kruh in zdravila.

Izgovori na gospodarsko krizo se ni nastopalo zadnje čase samo proti predlogom, ki imajo za cilj zaščito delavstva, temveč se je hotelo s temi argumenti delati celo proti zavarovanju delavcev. Trdilo se je, da je starostno zavarovanje, kakor za prebivalstvo, posledica nezgodnega zavarovanja, kakor za delavstvo, posledica nezgodnega zavarovanja s takimi izgovori ne bi moglo odklanjati. Ali naj živi tisti ki prodaja svojo delovno silo, samo tako dolgo, dokler je sposoben za delo? Ali je mogoče pustiti človeka, ki lakota umira, kadar postane bolan onemogel in star? Če si ne upamo postaviti tega principa, ali naj postavimo princip, naj dela delavec, dokler je zdrav, v mestu in tovarni za plačo, od katere si za svojo starost ne more ničesar prihraniti ko postane star, naj pa gre v svojo domovinsko občino navadno v kmečko občino in se postavi vzdrževati od poljedelskega prebivalstva, ki samo ne živi v izobilju in ga ni dolžno vzdrževati. Če je tako starostna oskrba obrtnega industr. delavca važen problem za to delavstvo ni nič manj važen problem tudi za kmečko prebivalstvo, na katerega ob neurejenih razmerah bremena starostne oskrbe tako čisto padajo, medtem ko se jih obrtna ter industrijska podjetja, ki so jih dolžna nositi, otrsajo.

Če zavračamo tako z vso odločnostjo tendence, ki gredo za poslabšanjem delavskega zavarovanja, si ne zapiramo oči pred tem, da bi bilo naše socialno zavarovanje lahko še boljše, kakor je izmišljotina so pripovedke o višini upravnih stroškov.

Izdatki, ki jih dajemo za upravo skrajno štedljive in pod najboljšimi pogoji poslujoče Bratovske skladnice nam kažejo tu na meje mogočega.

Pri tem je treba upoštevati, da vrši danes upravni aparat delavskega zavarovanja mnogo, česar pred vojno ni vršil. Naj navedem samo eno. Njegov vzoren statističen oddelki ni važen le za socialno zavarovanje. To delo je širše važnosti in je nekaj nadomestek za delo, ki ga pri nas državni statistični uradi ne vrše. Razširjenje in poglobitev zavarovanja na polje širšega kurativnega in preventivnega zavarovanja ima za posledico večji upravni aparat.

Bale so tudi delavci sami proti zavarovanju. Morda so res v slučaju ako zdravnik v bolniški blagajni drugače postopa, kakor bi postopal v svoji privatni praksi. Taki slučaji se na žalost dogajajo. Morda so, kadar se morajo pritoževati čez svojočasno in preburokratično poslovanje svojih bolniških blagajin. Morda so, ako znaša njih zaslužek komaj 700 Din kar povzroča, da mislijo le preradi na potrebe dneva in pozabljajo na mnogo važnejše in nujnejše potrebe bodočnosti.

Kdor pa se na take pritožbe sklicuje in misli, da bi se moralo zaradi tega bolniško zavarovanje odpraviti ali omejiti, naj vpraša delavce takrat, ko bi se zavarovanje odpravilo, ko bodo v bolniški brez sredstev in bolniške pomoči, ali so res proti zavarovanju.

So predstavniki delodajalcev, predstavniki industrije in obrti, ki skušajo izbrabiti čas gospodarske depresije za to, da bi prevallili skrb za svoje bolne, pohabljeni in invalidne delavce raz ramen podjetij, v katerih so ti delavci delali na rame gospodarskih edinic kjer ti delavci, ko so bili zdravi, niso delali. Tu so mišljene predvsem revne kmečke občine, iz katerih večina delavcev pohaja.

Mi smo trdno uverjeni, da je ogromna večina predstavnikov trgovine, obrti in industrije ter ogromna večina poslodavcev samih daleč od take mentalitete. V resni volji je možnost mnogega izboljšanja za obe strani.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

le dobro. To so suknje — raglani tvrdke DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

S. R. Minčlov:

Atlantida

Kakih petnajst let pred Veliko vojno me je zanesla usoda za nekaj dni v Moskvo.

Bil je vroč in prašen julij. Znanci, kakor je v tem času običajno, so bili vsi zapustili mesto in so se razšli ali na svoja imenja ali pa na letovišča. Prostega časa mi je preostajalo, zato sem si že opoldne začel beliti glavo, kako in kje naj preživim ostali dan.

Nekoč sem se nenadoma spomnil, da služi v nekem privatnem psihijatričnem sanatoriju moj prijatelj, izreden veseljak, doktor Ivolgin, ki ga nisem bil videl že deset let. Ves pomlajen pri sami misli na tega veseljaka sem sklenil, da ga neutegoma obiščem.

Sanatorij je bil daleč, na Treh Gorah, blizu znamenite pivovarne. Nastanjen je bil v dvorcu, ki je bil nekaj last grofa Zakrevskega.

Najel sem si izvožčka in železni oboji moskovskih koles so zagrmeli po neravnem, kamenitem tlaku. Komaj sem se spustil na sedež, že sem planil pokoncu: sedel sem bil kakor na razbeljen stedičnik. Obrnil sem usnjeno blazino in šele tedaj sem opazil, da je moj starček izvožček povit v silno dolgo, za velika namerjeno, raztrgano, z bato podloženo višnjevo suknjo iz tolstega blaga. Na glavo je imel poveznjeno toplo kučmo izpod nje so mu silili oznojeni lasje.

»Ded, saj se boš spekel!...« sem vzkliknil.

»E, ne bo sile, ne!« mi je blagodušno odvrnil.

»Pa bi vendar oblekel kaj lažjega?«

»To pa se ne sme, to je predpisana uniforma, vaše blagorodje!« je dejal prepričano.

Ulice so postajale čedalje bolj zapuščene, po njih se je jela prikazovati trava; namestu pasantov smo srečavali zevajoče kljune kukoši, ki so se zatekale pred vročino pod plotove, zastrmela se je v nas krava-rdečka, ki je blaženo prežvekovala sredi ulice. Počasi se je obrnila in nam je napravila pot. Pokrajina je postajala čedalje bolj gričevita.

Naposled je moj izvožček iztegnil roko z bičem in je pokazal na belo zidano poslopje, ki je z bleščočimi se okni gledalo na nas z gore, obdano z gostim obširnimi vrtni.

»Tamle je dvorec!« je dejal.

Krasno izdelana železna vrata so bila zaprta. Iz čuvainice poleg njih me je z edinim svojim očesom pazljivo in pozorno motril čuvaj, mož krepke postave in mračnega lica.

Voziček se je ustavil.

»Ali je doktor Ivolgin tu?« sem vprašal, ko sem lezel z voza.

»Tu... izvolite!« je odvrnil čuvaj in mi je odprl. »Kar tamle pri vratarju vprašajte!«

Pot, posuta z rdečim peskom, je šla še nekaj časa navkreber. V hišo so kakor v cerkev vodile široke in dolge marmornate stopnice.

Pri vходу me je sprejel vratar v livreji in mi je na moje vprašanje po Ivolginu povedal, da ima baš opravka pri ravnatelju, da bo pa kmalu prost: prosil me je, naj počakam v sprejemnici.

»Kaj pa na vrtni, ali tam ne bi mogel počakati?« sem vprašal.

»O, prosim, samo izvolite! Ko pridejo, jih že obvestim.«

Pustil sem mu svojo vizitko, odšel po stopnicah, prekoračil majhno ploščadko in se znašel pod zeleno streho stoletne lipe; dalje je vodil popolnoma zapuščen lipov drevored. Ne daleč od mene je na železni, starinski klopi z roko na naslanjaču sedel majhen starček s skrbno obrtanim obrazom, v obleki iz sirove svile. Poleg njega na klopi je ležala lahka palica in na nji slamenk. Izza zlatih naočnikov, silno povečane po njih, so gledale sive oči.

»Dovolite, da prisedem?« sem vprašal in dvignil klobuk.

»Izvolite, izvolite!« je ljubeznivo odvrnil starček in vzel svoje stvari. »Ste prišli pogledat kakega bolnika?«

»Doktorja bi rad videl... Ivolgina...«

»A!... tudi jaz ga čakam!... Starček se je nasmehnil in rumenkasto obličje in oči so postale nenavadno ljubeznive.

»Kakor je videti, niste tukajšnji?«

»Ne, iz Petrograda sem.«

»Odkril sem se in se mu predstavil. Starček je vstal.«

»Profesor N...« je dejal. »Zelo me veseli.«

Ime, ki ga je povedal, je bilo obče znano.

»Kaj je novega pri vas?« je začel pogovor in sedel obenem z menoj na klopi.

»Ali še kaj pišete o Atlantidi?«

Naj pripomnim, da so se bili tedaj pojavili v novinah dva ali trije članki o tej zagonetni celini.

»Prav za prav ničesar — samo splošna ugibanja!« sem odvrnil. »More-

biti je niti ni bilo!«

»Ni prav, da tako mislite!« je odvrnil profesor. »O tem, da je bila, nam pričajo pisci starega veka. Pa tudi kultura predzgodovinskega prebivalstva centralne Amerike pravi, da je bila nekoč med njo in med Afriko kopna zveza.«

»Toda pogreznjen je take grmade bi moralo povzročiti silne katastrofe; teh pa ne vidimo.«

»To je, ne marate jih videti?« je popravil moj sobesednik. »Pa so in še izredne. Znano nam je, da je v pradžini neka narušila ravnovesje zemlje in da se še danes vrši počasno, toda neprestano gibanje zemeljske osi. To so nam pokazale najstarejše piramide — v njih so bile napravljene odprtine, skozi katere naj bi na grobnice faraonov svetila severnica; sedaj je le-ta že daleč vstran in na rakve gledajo docela druge zvezde! Dalje: ves severni del Afrike, Sahara, je bil brez dvoma morsko dno — tega ne zanikate? Kam je tedaj prešla vsa sila njegove vode? Izginiti kakor dim ni mogla!«

»Seveda ne!...« sem pritrdil.

»Mogoče je torej samo en zaključek: pod celino Atlantide je bila neizmerna praznina. Kaj se je moralo zgoditi, ko se je celina pogreznila vanjo? Sredi oceana je mahoma zazijalo strahotno brezno: vodovje je udiralo vanj z vseh strani Naravno, da se je pokazala Sahara, da je poplavitelo Sredozemsko morje, da so se pojavili otoki... vse to tudi res opažamo! Bila je nova ustvaritev sveta!... Ali si predstavljate to sliko?«

Profesor je prišel v zanos, mahal je z rokami in njegove oči so se razgorele.

»Kaj je bilo posledica dejstva, da se je premestilo proti jugu trilijski milijon ton vode?« je nadaljeval. »Jasno — baš rezek naklon zemeljske osi na jug; zbog preobteženja in narušitve ravnovesja se ta naklon nadajuje še dandanašnji. Zbog tega plahni Baltičsko morje in se zmanjšuje količina vode na severni poluti; odtod sprememba podnebja. Pogin Atlantide je prerodil Evropo: prekinil je njeno ledeno dobo, dal ji je »sunk razcvita!«

»In dopuščate, da je človeštvo videlo to katastrofo?« sem neieverno pripomnil.

»O, prav gotovo!« je odvrnil profesor. »Človek ne le da je živel v ledeni dobi, ampak je celo pri nas, v divji Evropi, že rezljal prizore z lava na mamute v njihove čukanje.«

»In menite, da je bilo prebivalstvo Atlantide baš tako kulturno, nu, recimo, kakor Egipčani?«

»Bolj... dosti bolj!!! Bilo je bolj kulturno kakor mi! Svet preživlja Bog ve katero ero razcvita!«

»Toda, mar je to mogoče? Saj je bila vendar vse na okoli globoka kamena doba, povsod so živeli sami divjaki, na ool orangutani!«

»A Kitajska?« je oporekel profesor.

»Mar ni bila tisočletja v baš takih razmerah? Kultura stare Grčije, ki je Evropa tako ponosna nanjo, se je porodila iz semena Atlantide! Ali si predstavljate ta prizor...?« je pristavil z veliko vnebo in vrgl glavo nazaj, kakor da je kaj zagledal skozi gosto zelenje vejevja — sinje nebo in po njem leti vrsta srebrnih ladij s poslednjimi Atlantidci?«

(Dalje prih.)

Umrla je iskreno ljubljena edina hčerka, sestra, teta in sva-kinja, gospodična

Helena Vauhnik

učiteljica

v ponedeljek dne 5. decembra ob pol 1. uri po težki, mukopolni bolezni v najlepši mladosti.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v sredo dne 7. decembra 1927 ob pol 15. uri iz hiše žalosti pri Sv. Jakobu v Slov. Gor. na tamošnje pokopališče.

SV. JAKOB v SLOV. GORICAH, dne 3. dec. 1927.

Žalujoči ostali.

Zapustil nas je za vedno naš dobri soprog, oče in stari oče

Mihael Božič

poštni poduradnik v pok.

Pogreb se vrši v torek 6. decembra 1927 ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Dunajska cesta 66, na pokopališče K Sv. Križu.

Ljubljana, 5. dec. 1927.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja in sožalja, za poklonjeno prekrasno cvetje ter za čašče spremljevanje na zadnji poti naše nepozabne mame in stare mame, gospe

Lujize Leustek

se vsem najpriskrnejše zahvaljujejo

Rodbine Leustek, ing. Prelovšek, Mr. Hus.

Globoko potrta naznanjamo, da nam je neizprosna usoda dne 4. t. m. zjutraj ugrabila iz našega rodbinskega kroga iskreno ljubljeno soproga, očeta, sina, brata, strica in svaka, gospoda

Franceta Ravhekar

posestnika in občinskega odbornika

Kratko je bilo njegovo življenje, a trudapolno.

Pogreb ljubljene in nepozabnega pokojnika bo v torek 6. decembra ob 11. uri popoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče.

BOHINJSKA BISTRICA, 4. decembra 1927.

Rodbina Ravhekar.

V Bački v dveh vaseh je napredaj dvojje velikih lesnih podjetij z inventarjem. Pod njimi veliki kompleksi zemljišč, v sredini vasi več potrebnih zgradb. Vprašati na poštanski pretnac 135 Novi Sad pod značko »V. K.«

Elektrotehnično podjetje

Karol Florjančič

v Celju Cankarjeva c. 2

(poleg davčnega urada).

Instalacije električnih naprav za luč in pogon, telefonov, zvoncev, radio aparatov. Poprava elektromotorjev in vsakovrstnih električnih naprav. — V zalogi: lestenci, svetilke, likalniki, motorji, števci, žarnice itd. in ves elektromaterijal. — Točna postrežba — Nizke cene! Proračuni in popravila.

Svetovno znane original EMAILIRANE

prave

Lutzove peči

prvovrsten fabrikat tvornice Wwe LUTZ & SOHNE BLUDENZ

IN EMAILI TABLICE Z NAPISOM

ima v Jugoslaviji v zalogi samo eni MATE GUZELJ Ljubljana Šiška Jernejeva cesta števil 5 (blizu cerkve Sv. Jerneja) na dvorišču pod hišo Celovška cesta 58.

Kava Hag

ni SUROGAT nego PRAVA ZRNATA KAVA toda brez otrov nego kofeina, ki škoduje zdravju! Kava Hag ker ni ma kofeina

NE RAZBURJA NE SKODI NE SRCU NE ŽIVCEM NE DECI NE BOLNIKU a duh, vonj in okus so pri kavi Hag enaki najljubši navadni kavi Dobiva se po boljših trgovinah

Glavna zaloga kave Hag: Zagreb, Boškovičeva 9.

Zahvala.

Vsem prijateljem, znancem in vsem onim, ki so z nami sočustvovali ob nenadni smrti našega nepozabnega očeta in brata, gospoda

dr. Roberta Kermannerja

zlasti pa njegovim prijateljem, gg. zastopnikom delegacije min. financ in drugih uradov, vsem, ki so se spomnili pokojnika s poklonitvijo vencev in cvetja in onim, ki so ga spremili k večnemu počitku ali na drug način počastili njegov spomin, izrekamo našo prav srčno zahvalo.

LJUBLJANA, dne 5. decembra 1927.

Rodbina Kermannerjeva

Dr. Stanislav Lapajne

odvetnik v Ljubljani

naznanja, da je otvoril svojo pisarno in jo pridružil odvetniški pisarni g. dr. Ivo Benkoviča, odvetnika v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 2, I. nadst. (palača Ljubljanske kreditne banke).

Vsakovrstna moška, fantovska in deška oblačila po globoko znižanih cenah oddaja samo konfekcija

Frande Derenda

Gradišče 4 nasproti dramskega gledališča

Predno kupite, prepričajte se o naših cenah! Najprimernejša darila za Miklavža in Božič!